Rada
Európskej únie

V Bruseli 1. júna 2018
(OR. en)

9651/18

Medziinštitucionálny spis:
2018/0209 (COD)

ENV 395
CLIMA 96
ENER 216
CADREFIN 69
CODEC 944

NÁVRH

Od:	Jordi AYET PUIGARNAU, riaditeľ, v zastúpení generálneho tajomníka Európskej komisie
Dátum doručenia:	1. júna 2018
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2018) 385 final
Predmet:	Návrh NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa stanovuje Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1293/2013

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2018) 385 final.

Príloha: COM(2018) 385 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 1. 6. 2018
COM(2018) 385 final

2018/0209 (COD)

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorým sa stanovuje Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1293/2013

(Text s významom pre EHP)

{SEC(2018) 275 final} - {SWD(2018) 292 final} - {SWD(2018) 293 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

V tomto návrhu sa ako dátum začatia uplatňovania stanovuje 1. január 2021 a tento návrh sa predkladá Únii 27 členských štátov v súlade s oznámením Spojeného kráľovstva o jeho zámere vystúpiť z Európskej únie a Euratomu na základe článku 50 Zmluvy o Európskej únii, ktoré bolo Európskej rade doručené 29. marca 2017.

• Dôvody a ciele návrhu

Problémy v oblasti životného prostredia a klímy majú vplyv na zdravie a kvalitu života občanov EÚ, ako aj na dostupnosť a stav prírodných zdrojov, z čoho vyplývajú spoločenské a hospodárske náklady. Prechod na nízkouhlíkové a obehové hospodárstvo je projekt hospodárskej modernizácie Európy a je prioritou Junckerovej Komisie. Prechod na moderné, čisté a intenzívnejšie obehové hospodárstvo si vyžaduje zásadný posun v investovaní smerom k novým infraštruktúram, novým technológiám, novým obchodným modelom a novým formám výroby a spotreby všetkých druhov tovaru a služieb vrátane potravín a prírodných zdrojov. EÚ je globálnym lídrom v ochrane životného prostredia a klímy. Za posledných 40 rokov zaviedla širokú škálu environmentálnych politík, fondov a nástrojov, výsledkom čoho sú najmodernejšie štandardy na svete. EÚ si chce túto pozíciu zachovať a rozšíriť.

Žiť dobre v rámci možností našej planéty je nevyhnutnosť a zároveň priorita. Program LIFE má urýchľovací význam pri transformácii Únie na čistú, energeticky účinnú spoločnosť s nízkouhlíkovým a obehovým hospodárstvom, ktorá bude odolná proti zmene klímy. Program LIFE prostredníctvom cielenej podpory politiky a opatrení vedúcich k uplatneniu na trhu uchováva, chráni a zlepšuje kvalitu životného prostredia, chráni zdravie ľudí a presadzuje obozretné a rozumné využívanie prírodných zdrojov.

LIFE ďalej prispieva k záväzkom EÚ vyplývajúcim z Parížskej dohody o zmene klímy, z energetickej únie, z rámca politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030 a z dlhodobých cieľov dekarbonizácie. Je takisto v súlade s ambíciami EÚ stať sa globálnym lídrom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

Ako sa uvádza v oznámení Ďalšie kroky smerom k udržateľnej budúcnosti Európy, Agenda Organizácie Spojených národov pre udržateľný rozvoj do roku 2030 a 17 cieľov udržateľného rozvoja predstavujú základný usmerňujúci rámec pre všetky politiky EÚ a ako také by mali byť začlenené do budúceho viacročného finančného rámca.

Zatiaľ čo činnosti v rámci programu LIFE v období 2014 – 2020[1] sa zameriavajú na boj s určitými problémami priamo na mieste, hlavný účinok programu je nepriamy, a to vďaka jeho urýchľovaciemu významu: podporuje akcie malého rozsahu zamerané na spustenie, rozšírenie alebo urýchlenie postupov udržateľnej výroby, distribúcie a spotreby a chráni prírodný kapitál prostredníctvom:

– uľahčovania tvorby a vzájomnej výmeny najlepších postupov a poznatkov,

– budovania kapacít a urýchľovania vykonávania právnych predpisov a politík v oblasti životného prostredia a klímy a uľahčovania prechodu na čistú energiu,

– pomoci zainteresovaným stranám pri testovaní technológií a riešení malého rozsahu,

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1293/2013 z 11. decembra 2013 o zriadení programu pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a o zrušení nariadenia (ES) č. 614/2007 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 185).

– mobilizovania finančného krytia z iných zdrojov.

Tento prístup by sa mal ďalej uplatňovať podľa viacročného finančného rámca na obdobie rokov 2021 – 2027.

Zohľadňovaním problematiky klímy vo všetkých nástrojoch nasledujúceho viacročného finančného rámca sa zvýši dostupné finančné krytie na potrebnú inováciu, na úpravy v sociálnej oblasti a na posilnenie postavenia firiem, zamestnancov a občanov pri vytváraní kapacít a rozvíjaní zručností, pomocou ktorých prispejú k boju proti zmene klímy. Program LIFE prispeje k inováciám malého rozsahu, čo občanom umožní vykonávať činnosti v oblasti klímy a v prospech ich komunít.

• **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Program LIFE je jediným fondom EÚ určeným výlučne na dosiahnutie cieľov v oblasti životného prostredia a klímy. Má pomerne skromný rozpočet a zameriava sa na špecifickú oblasť na pomedzí programov EÚ na podporu výskumu a inovácie a programov EÚ, ktoré financujú zavádzanie opatrení vo veľkom rozsahu. Vďaka tomu sa prostredníctvom tohto programu premosťuje medzera medzi vývojom nových vedomostí a ich vykonávaním.

Veľké investície do opatrení v oblasti životného prostredia a klímy sa na úrovni EÚ financujú predovšetkým prostredníctvom hlavných programov financovania, ktoré v sebe zahŕňajú ciele v oblasti životného prostredia a klímy (začleňovanie) a medzi ktoré patria fondy regionálneho rozvoja, fondy pre rozvoj poľnohospodárstva a rozvoj vidieka, námorné a rybárske fondy, program Európsky horizont pre výskum a inovácie, Nástroj na prepájanie Európy, ako aj vonkajšie nástroje politiky a finančné nástroje Únie. Hlavný účinok programu LIFE je však nepriamy a spočíva v jeho urýchľovacom význame pri podpore akcií malého rozsahu, ktorých cieľom je spustiť, rozšíriť alebo urýchliť čisté a udržateľné postupy výroby, distribúcie a spotreby, zlepšiť kvalitu životného prostredia a prispieť k dosiahnutiu cieľov Únie v oblasti klímy.

Budú sa hľadať synergie medzi grantmi financovanými programom LIFE a ostatnými programami EÚ (napr. demonštračnými projektmi programu Európsky horizont), keďže jednotlivé programy zahŕňajú vzájomné prepojené činnosti napriek tomu, že sa líšia svojou povahou a veľkosťou a majú rôzne ciele. Európsky horizont prispeje k riešeniu environmentálnych výziev a k prioritám EÚ prostredníctvom činností na podporu výskumu a inovácií, ktoré budú vychádzať zo strategického plánovania, predovšetkým v špecializovaných „klastroch“. Európsky horizont sa spravidla bude zameriavať na činnosti podporujúce rozvoj a demonštráciu inovatívnych riešení, ktoré majú nadnárodný rozmer, sú v EÚ nové svojho druhu a majú potenciál na zopakovanie v rámci Únie, ako aj na činnosti podporujúce uplatnenie takýchto riešení na trhu. Urýchľovací účinok tradičných projektov LIFE bude spočívať vo vývoji, v testovaní alebo predvedení vhodných technológií alebo metodík na vykonávanie politiky EÚ v oblasti životného prostredia a klímy na mieste v rámci špecifických kontextov, ktoré sa môžu následne uplatniť vo veľkom rozsahu a financovať z iných zdrojov. Potenciál Programu InvestEU by sa mohol využiť na financovanie strategických projektov v oblasti ochrany prírody a integrovaných projektov, ako aj na podporu využitia programu LIFE.

V niektorých oblastiach (napr. príroda a biodiverzita vrátane morských ekosystémov) zohráva program LIFE jedinečnú a zásadnú úlohu. Synergie a komplementárnosť programu sa zistili najmä s programami rozvoja vidieka, ale napríklad aj medzi projektmi zameranými na adaptáciu na zmenu klímy a riadením rizík katastrof. Uvedené synergie a komplementárnosť by sa mali posilniť v rámci nasledujúceho programu LIFE v rokoch 2021 – 2027, a to aj

prispôsobením rozsahu pôsobnosti výskumného programu s ohľadom na určité činnosti, ktoré podporujú prechod na čistú energiu a prispievajú k zmierneniu zmeny klímy.

Začlenenie podprogramu Prechod na čistú energiu do programu LIFE zvyšuje celkovú súdržnosť financovania z prostriedkov EÚ a zároveň poskytuje bohatý potenciál pre synergie s akciami v oblasti životného prostredia a klímy.

Zreteľná komplementárnosť existuje s financovaním akcie na podporu výskumu a inovácií v oblasti čistej energie v rámci Európskeho horizontu. Výskumné a inovatívne riešenia vyvinuté v rámci Európskeho horizontu prostredníctvom podpory priekopníckych riešení vytvoria novú generáciu technológií a osvedčených postupov, ktoré bude možné v neskoršom štádiu zopakovať s podporou budovania kapacít v rámci podprogramu Prechod na čistú energiu.

Podprogram Prechod na čistú energiu a Nástroj na prepájanie Európy sú komplementárne z hľadiska prírody a príslušnej intervenčnej logiky. Ťažiskom intervenčnej logiky Nástroja na prepájanie Európy je najmä rozmer cezhraničného prepojenia.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ a subsidiarita

Článok 192 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) je základom pre akciu EÚ zameranú na životné prostredie a zmenu klímy. Tento právny základ sa vzťahuje aj na činnosti podporujúce prechod na čistú energiu, keďže tieto činnosti priamo prispievajú k zmierneniu zmeny klímy. Už v rámci súčasného programu LIFE sa niektoré činnosti zamerané na zlepšenie energetickej efektívnosti a využívanie energie z obnoviteľných zdrojov financujú ako činnosti, ktoré významne prispievajú k zmierňovaniu zmeny klímy, pričom majú často aj súvisiace environmentálne prínosy (napr. zlepšovanie kvality ovzdušia).

Väčšina problémov v oblasti životného prostredia má nadnárodnú alebo cezhraničnú povahu a členské štáty ich samy nedokážu vyriešiť. Aby sa vytvoril vhodný mechanizmus na efektívne riešenie takýchto problémov a nedošlo k zlyhaniu koordinácie, vyžaduje sa zásah EÚ.

Prírodné bohatstvo je okrem toho európskym verejným statkom a jeho dobré riadenie je nevyhnutné pre správne fungovanie jednotného trhu.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

• Hodnotenia *ex post*

Hoci nedávne hodnotenie projektu LIFE na roky 2014 až 2020[2] v polovici obdobia sa uskutočnilo v skorom štádiu implementácie programu, počas ktorého boli spustené iba projekty so začiatkom v rokoch 2014 a 2015, potvrdilo sa, že program má potenciál byť účinný, efektívny a relevantný a prispieva k stratégii Európa 2020. Väčšina zainteresovaných strán okrem toho považuje program LIFE za veľmi dôležitý nástroj na riešenie priorít v oblasti životného prostredia a klímy.

[2] Správa o hodnotení programu pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) v polovici obdobia (SWD(2017) 355 final).

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Súčasťou hodnotenia programu LIFE v polovici obdobia bola široká škála činností spojených s konzultáciami vrátane i) 12-týždňovej verejnej konzultácie s viac ako 250 odpoveďami; ii) šiestich osobitných prieskumov s viac ako 200 odpoveďami a iii) viac ako 150 rozhovorov (a v prípade potreby návštev na mieste) s kľúčovými skupinami zainteresovaných strán vrátane príjemcov projektu, koordinátorov projektu, útvarov Komisie, úradníkov agentúry EASME, externých odborníkov na monitorovanie a zainteresovaných strán, pokiaľ ide o finančné nástroje.

Do úvahy sa bralo aj stanovisko Výboru regiónov a Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k výsledkom hodnotenia v polovici obdobia, v ktorých boli načrtnuté možnosti pre program LIFE po roku 2020.

Na účely tohto návrhu sa rozsiahla konzultácia so zainteresovanými stranami doplnila o stanoviská mimovládnych organizácií a ďalšie konzultácie so zainteresovanými stranami v členských štátoch.

Počas konzultácií sa potvrdila relevantnosť programu v súvislosti s riešením potrieb a problémov v oblasti klímy a životného prostredia a dôležitosť jeho pokračovania vrátane všetkých hlavných druhov zásahov. Zdôraznila sa však potreba zjednodušiť jeho riadenie. Navrhlo sa posilnenie urýchľovacieho účinku a potenciálu integrovaných projektov.

- **Posúdenie vplyvu**

Aby sa zlepšil výkon a urýchľovací význam programu, boli preskúmané dve možnosti s cieľom zlepšiť dostupnosť programu pre žiadateľov zo všetkých členských štátov EÚ. Pozitívne bola ohodnotená možnosť poskytovať centralizovanú podporu celej sieti národných kontaktných miest namiesto súčasných národných projektov zameraných na budovanie kapacít (dostupných len pre určité členské štáty), pričom táto možnosť by mala byť implementovaná. Neskôr sa môže zobrať do úvahy možnosť zvýšiť úroveň spolufinancovania, ktorá sa môže upraviť počas implementácie programu.

S cieľom zlepšiť výkonnosť a urýchľovací význam programu LIFE sa zvážilo niekoľko doplnkových možností. Hodnotené boli pozitívne. Rozšírenie využívania integrovaných projektov, budúcich strategických integrovaných projektov (SIP), sa považuje za mechanizmus s najväčším účinkom, a to na základe skúseností z testovania integrovaných projektov v súčasnom programe LIFE. Za hlavnú prioritu sa považuje rozšírenie rozsahu a objemu strategických integrovaných projektov. To by si vyžadovalo navýšenie rozpočtu v porovnaní so súčasným rozpočtom programu LIFE.

Z posúdenia vplyvu vyplýva, že podpora budovania kapacít pre prechod na čistú energiu prispievajúci k zmierneniu zmeny klímy, ktorá je v súčasnosti financovaná z programu Horizont 2020 na obdobie rokov 2014 – 2020, by sa mala v nasledujúcom VFR presunúť do programu LIFE. Dôvodom je väčšia udržateľnosť programu LIFE z hľadiska intervenčnej logiky, cieľov a mechanizmov realizácie, ako aj z hľadiska cieľovej skupiny príjemcov v porovnaní s rámcom výskumu a inovácií, ktorý je vhodnejší na vývoj priekopníckych technológií než na podporu ich zopakovania a rozširovania. Začlenením podprogramu Prechod na čistú energiu do programu LIFE by sa tieto nedostatky odstránili a zvýšila by sa celková súdržnosť financovania EÚ, čím by zároveň vznikol potenciál pre synergie s inými akciami v oblasti životného prostredia a klímy. V oblasti ochrany klímy bude program LIFE, v nadväznosti na program LIFE na roky 2014 – 2020, obsahovať aj podprogram Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy.

V posúdení vplyvu sa takisto bralo do úvahy, ako by mohol program LIFE hrať dôležitejšiu úlohu pri vykonávaní politiky Únie v oblasti ochrany prírody a biodiverzity. Možnosť

veľkého fondu pre zdieľané riadenie v rámci programu LIFE bola posúdená ako neefektívna, program LIFE by však mohol zohrávať väčšiu úlohu pri začleňovaní politiky v oblasti ochrany prírody a biodiverzity do ostatných politík EÚ a finančných plánov na základe vyrovnanejšieho rozpočtového doplnku, ktorý by čerpal finančné prostriedky z týchto iných finančných plánov.

Z posúdenia vplyvu takisto vyplýva, že z programu LIFE by sa mali aj naďalej financovať malé granty v oblasti biodiverzity prostredníctvom dobrovoľného systému Biodiverzita a ekosystémové služby v európskych zámorských územiach (BEST).

S cieľom konsolidovať prvky programu LIFE v oblasti ochrany prírody a biodiverzity vznikol v oblasti životného prostredia osobitný podprogram Príroda a biodiverzita. Oblasť životného prostredia zahŕňa aj podprogram Obehové hospodárstvo a kvalita života, ktorého cieľom je podporovať ďalšie aspekty environmentálnej politiky Únie, predovšetkým prechod na obehové hospodárstvo, správne a efektívne riadenie prírodných zdrojov ako vzduch, voda a pôda, ako aj presadzovanie účinnej environmentálnej správy.

Možnosť rozšírenia reprodukcie programu a zvýšenia jeho flexibility, ako aj možnosť zamerať sa na kľúčové a vznikajúce problémy prostredníctvom zjednodušenia nariadenia a viacročného pracovného programu nemajú žiadne vážne negatívne dôsledky, a preto by sa mali obe zaviesť.

Výbor pre kontrolu regulácie 13. apríla 2018 zaujal k posúdeniu vplyvu kladné stanovisko s výhradami.

V stanovisku k návrhu posúdenia vplyvu si výbor pre kontrolu regulácie vyžiadal ďalšie objasnenie monitorovacieho režimu a navrhnutých ukazovateľov tejto iniciatívy. Výbor takisto požiadal o potvrdenie dôsledkov, ktoré bude mať navrhované rozšírenie rozsahu pôsobnosti programu LIFE v oblasti ochrany prírody na filozofiu, štruktúru a mechanizmus realizácie programu LIFE. Odporúčania uvedené v stanovisku boli zapracované do správy. Posúdenie vplyvu sa konkrétne rozšírilo tak, aby sa v ňom vyjadril spôsob, akým sa budú riešiť zistené nedostatky monitorovacieho režimu v súčasnom programovom období. Ďalej sa revidoval zoznam ukazovateľov pre posúdenie programu LIFE, aby bol vo väčšom súlade s cieľmi programu. Do prílohy 8 bola pridaná hlbšia analýza možností rozšírenia rozsahu pôsobnosti programu LIFE v oblasti ochrany prírody a biodiverzity a v posúdení vplyvu bol opis týchto možností nanovo koncipovaný.

Zhrnutie a kladné stanovisko výboru pre kontrolu regulácie sú dostupné tu: http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia&year=2018&serviceId=11&s=Search.

- **Zjednodušenie**

V súlade s novým nariadením o rozpočtových pravidlách sa programovanie a podrobné rozhodnutia o riadení programu LIFE presúvajú do viacročných pracovných programov. V tomto štádiu sa prijmú primerané opatrenia na zjednodušenie riadiacich postupov, ako sa to uvádza v posúdení vplyvu.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Vplyv na rozpočet, ako aj na ľudské a administratívne zdroje potrebné na implementáciu programu LIFE sa uvádza vo finančnom výkaze, ktorý je súčasťou tohto návrhu.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Program LIFE riadi priamo Európska komisia. Vykonávaním niektorých zložiek bola poverená výkonná agentúra EASME, ako to bolo stanovené aj pre vykonávanie programu LIFE na roky 2014 – 2020. Vzhľadom na celkové pozitívne hodnotenie implementácie súčasného programu je možné, že aj implementáciou programu LIFE na roky 2021 – 2027 bude poverená výkonná agentúra v závislosti od výsledkov analýzy nákladov a prínosov a s tým spojených rozhodnutí, ktoré sa prijmú.

Hodnotenia sa uskutočnia v súlade s odsekmi 22 a 23 medziinštitucionálnej dohody z 13. apríla 2016[3], v ktorej všetky tri inštitúcie potvrdili, že hodnotenia súčasnej legislatívy a politiky by sa mali stať základom pre posúdenia vplyvu možností na ďalšie opatrenia. V hodnoteniach sa posúdia účinky programu LIFE na mieste na základe programových ukazovateľov/cieľov a uskutoční sa detailná analýza miery relevantnosti, účinnosti a efektívnosti programu a toho, či program poskytuje dostatočnú pridanú hodnotu EÚ a či je súdržný s inými politikami EÚ. Na základe získaných poznatkov sa v nich budú zisťovať nedostatky/problémy a ďalšie možnosti, ako opatrenia alebo ich výsledky zlepšiť a ako maximalizovať ich využitie/vplyv.

V návrhu Komisie na viacročný finančný rámec na obdobie rokov 2021 – 2027 sa vytýčil ambicióznejší cieľ pre zohľadňovanie problematiky klímy vo všetkých programoch EÚ: celkovo 25 % výdavkov EÚ sa má použiť na ciele v oblasti klímy. Prínos tohto programu k dosiahnutiu tohto celkového cieľa sa bude sledovať prostredníctvom systému markerov EÚ pre oblasť klímy na primeranej úrovni členenia, ako aj pomocou presnejších metodík, ak budú k dispozícii. Komisia bude naďalej každoročne prezentovať informácie týkajúce sa viazaných rozpočtových prostriedkov v kontexte výročného návrhu rozpočtu.

EÚ by takisto mala sledovať svoje výdavky súvisiace s biodiverzitou, aby tak splnila povinnosť podávať správy podľa Dohovoru o biologickej diverzite. Mali by sa plniť aj požiadavky týkajúce sa sledovania stanovené v ďalších relevantných právnych predpisoch Únie.

S cieľom naplno využiť potenciál programu pri plnení cieľov v oblasti klímy sa Komisia bude snažiť určiť relevantné opatrenia v priebehu prípravy, implementácie, procesu revízie a hodnotenia programu.

[3] Medziinštitucionálna dohoda medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o lepšej tvorbe práva z 13. apríla 2016; Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1 – 14.

2018/0209 (COD)

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorým sa stanovuje Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1293/2013

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 192,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru[4],

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov[5],

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

(1) Politika a právne predpisy Únie v oblasti životného prostredia a klímy, ako aj relevantná politika a právne prepisy Únie v oblasti čistej energie prispeli v značnej miere k zlepšeniu stavu životného prostredia. V oblasti životného prostredia a klímy však naďalej pretrvávajú veľké problémy, ktoré budú mať závažné negatívne dôsledky pre Úniu a blahobyt jej občanov, pokiaľ sa nebudú riešiť.

(2) Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE), stanovený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1293/2013[6] na obdobie 2014 až 2020, je posledný zo série programov EÚ za ostatných 25 rokov, ktoré podporujú vykonávanie právnych predpisov a politických priorít v oblasti životného prostredia a klímy. V nedávnom hodnotení v polovici obdobia program získal pozitívne hodnotenie[7], podľa ktorého smeruje k účinnosti, efektívnosti a relevantnosti. V programe LIFE 2014 – 2020 by sa teda malo pokračovať s určitými obmenami, ako vyplýva z hodnotenia programu v polovici obdobia a z následných hodnotení. V súlade s uvedeným by sa Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) (ďalej len „program LIFE“) mal stanoviť aj na obdobie so začiatkom v roku 2021.

(3) V nadväznosti na dosiahnuté ciele Únie stanovené právnymi predpismi, politikou, plánmi a medzinárodnými záväzkami v oblasti životného prostredia, klímy a čistej

---

4 Ú. v. EÚ C, , s. .

5 Ú. v. EÚ C, , s. .

6 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1293/2013 z 11. decembra 2013 o zriadení programu pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a o zrušení nariadenia (ES) č. 614/2007 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 185).

7 Správa o hodnotení programu pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) v polovici obdobia (SWD(2017) 355 final).

energie by program LIFE mal prispieť k prechodu na čisté, obehové, energeticky efektívne, nízkouhlíkové hospodárstvo odolné proti zmene klímy, k ochrane a zlepšeniu kvality životného prostredia a k zastaveniu a odvráteniu straty biodiverzity buď priamymi zásahmi, alebo podporou začlenenia uvedených cieľov do iných politík.

(4) Únia sa zaviazala poskytnúť ucelenú reakciu na ciele udržateľného rozvoja vytýčené v Agende Organizácie Spojených národov pre udržateľný rozvoj do roku 2030, v rámci ktorých sa zdôrazňuje vnútorné prepojenie medzi riadením prírodných zdrojov s cieľom zabezpečiť ich dlhodobú dostupnosť, ekosystémovými službami, ich súvisom so zdravím ľudí a udržateľným a sociálne inkluzívnym hospodárskym rastom. V tomto duchu by mal program LIFE výrazne prispieť k hospodárskemu rozvoju, ako aj k sociálnej súdržnosti.

(5) Program by mal prispieť k udržateľnému rozvoju a k plneniu cieľov právnych predpisov, stratégií, plánov a medzinárodných záväzkov Únie v oblasti životného prostredia, klímy, ako aj relevantných právnych predpisov, stratégií, plánov a medzinárodných záväzkov Únie v oblasti čistej energie, predovšetkým Agendy Organizácie Spojených národov pre udržateľný rozvoj do roku 2030[8], Dohovoru o biologickej diverzite[9] a Parížskej dohody prijatej v rámci Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy[10] (ďalej len „Parížska dohoda o zmene klímy“).

(6) Na splnenie ústredných cieľov je obzvlášť dôležité vykonávanie balíka predpisov o obehovom hospodárstve[11], rámca politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030[12,13,14], právnych predpisov Únie v oblasti ochrany prírody[15], ako aj príslušných politík[16,17,18,19,20].

(7) Plnenie záväzkov Únie v rámci Parížskej dohody o zmene klímy si vyžaduje transformáciu Únie na energeticky účinnú, nízkouhlíkovú spoločnosť odolnú proti zmene klímy. To si zas vyžaduje akcie, ktoré prispejú k vykonávaniu rámca politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030 a integrovaných národných plánov členských štátov v oblasti energetiky a klímy a príprav pre dlhodobú stratégiu Únie v oblasti energetiky a klímy do polovice storočia, a to najmä v sektoroch, ktoré najviac prispievajú k súčasnej úrovni produkcie CO_2 a úrovni znečistenia. Program by mal obsahovať aj opatrenia, ktoré prispejú k vykonávaniu politiky Únie v oblasti adaptácie na zmenu klímy, ktorej cieľom je znížiť citlivosť na nežiaduce účinky zmeny klímy.

---

8 Agenda 2030, rezolúcia VZ OSN z 25. septembra 2015.

9 93/626/EHS: Rozhodnutie Rady z 25. októbra 1993 o uzavretí Dohovoru o biologickej diverzite, (Ú. v. ES L 309, 13.12.1993, s. 1).

10 Ú. v. EÚ L 282, 19.10.2016, s. 4.

11 COM(2015) 614 final, 2.12.2015.

12 Rámec politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030, COM(2014) 15, 22.1.2014.

13 Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, COM(2013) 216, 16.4.2013.

14 Balík Čistá energia pre všetkých Európanov, COM(2016) 860, 30.11.2016.

15 Akčný plán pre ľudí, prírodu a hospodárstvo, COM(2017) 198, 27.4.2017.

16 Program Čisté ovzdušie pre Európu, COM(2013) 918.

17 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1).

18 Tematická stratégia na ochranu pôdy, COM(2006) 231.

19 Stratégia pre nízkoemisnú mobilitu, COM(2016) 501 final.

20 Akčný plán na infraštruktúru pre alternatívne palivá podľa článku 10 ods. 6 smernice 2014/94/EÚ, 8.11.2017.

(8) Prechod na čistú energiu je základným prínosom k zmierneniu zmeny klímy, ktorý bude mať súvisiace prínosy pre životné prostredie. Akcie na budovanie kapacít podporujúce prechod na čistú energiu, ktoré sú do roku 2020 financované v rámci programu Horizont 2020, by mali byť začlenené do programu LIFE, keďže ich cieľom nie je financovať excelentnosť a vytvárať inovácie, ale uľahčiť využívanie už dostupných technológií, ktoré prispejú k zmierňovaniu zmeny klímy. Zahrnutím týchto činností zameraných na budovanie kapacít do programu LIFE sa vytvára potenciál synergií medzi jeho podprogramami a zvyšuje sa celková súdržnosť financovania zo strany Únie. Vzhľadom na uvedené skutočnosti by sa mali zbierať a rozširovať údaje týkajúce sa využívania existujúcich výskumných a inovačných riešení v projektoch programu LIFE vrátane projektov programu Európsky horizont a jeho predchodcov.

(9) Na základe posúdení vplyvu právnych predpisov týkajúcich sa čistej energie sa odhaduje, že na splnenie cieľov Únie v oblasti energetiky do roku 2030 budú v období rokov 2021 – 2030 potrebné ďalšie investície vo výške 177 miliárd EUR ročne. Najväčšie medzery sa týkajú investícií do dekarbonizácie budov (energetická efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie malého rozsahu), kde je potrebné sústrediť kapitál do projektov, ktoré majú vysoko distribuovaný charakter. Jedným z cieľov podprogramu Prechod na čistú energiu je budovanie kapacít na rozvoj a zoskupovanie projektov, čím sa podporí čerpanie finančných prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov a urýchlia sa investície do čistej energie, a to aj s využitím finančných nástrojov poskytovaných v rámci Programu InvestEU.

(10) Synergie s programom Európsky horizont by mali zabezpečiť, že počas jeho strategického plánovacieho procesu v oblasti výskumu a inovácií budú zistené potreby výskumu a inovácií na riešenie výziev týkajúcich sa životného prostredia, klímy a energetiky v rámci EÚ. Program LIFE by mal mať aj naďalej urýchľovaciu úlohu pri vykonávaní politiky a právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia, klímy a čistej energie, a to aj využívaním a aplikovaním výsledkov výskumu a inovácií z Európskeho horizontu, a pomáhať pri ich zavádzaní vo väčšom rozsahu tam, kde to pomôže pri problémoch spojených so životným prostredím, s klímou a prechodom na čistú energiu. Európska rada pre inováciu v rámci programu Európsky horizont poskytuje podporu na rozšírenie a komercializáciu nových priekopníckych myšlienok, ktoré môžu vzísť z implementácie projektov LIFE.

(11) Na akciu, na ktorú sa poskytol príspevok v rámci programu LIFE, možno takisto poskytnúť príspevok z akéhokoľvek iného programu Únie, ak tieto príspevky nepokrývajú tie isté náklady. V prípade akcií, ktorým sa poskytne financovanie z rôznych programov Únie, sa vykoná audit iba raz, pričom pokryje všetky zapojené programy a ich príslušné platné pravidlá.

(12) Z najnovšieho balíka týkajúceho sa preskúmania vykonávania environmentálnych právnych predpisov[21] vyplýva, že sa vyžaduje značný pokrok na urýchlenie vykonávania *acquis* Únie v oblasti životného prostredia a na lepšie začlenenie cieľov v oblasti životného prostredia a klímy do ďalších politík. Program by mal preto mať urýchľovaciu úlohu na dosiahnutie požadovaného pokroku prostredníctvom vyvíjania, testovania a reprodukovania nových prístupov, podporovania tvorby politiky, jej

[21] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Preskúmanie vykonávania environmentálnych právnych predpisov EÚ: Spoločné výzvy a ako spojiť úsilie na dosiahnutie lepších výsledkov [COM(2017) 63 final].

monitorovania a preskúmania, posilňovania zapájania zainteresovaných strán, mobilizácie investícií v rámci investičných programov Únie alebo iných finančných zdrojov a podporovania akcií na prekonanie rozličných prekážok brániacich účinnému vykonávaniu kľúčových plánov vyžadovaných v súlade s právnymi predpismi v oblasti životného prostredia.

(13) Na zastavenie a zvrátenie straty biodiverzity vrátane morských ekosystémov je nevyhnutná podpora tvorby, vykonávania, presadzovania a posudzovania príslušných právnych predpisov a politík Únie, a to vrátane stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020[22], smernice Rady 92/43/EHS[23], smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES[24] a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014[25], konkrétne rozvíjaním vedomostnej základne v oblasti tvorby politiky a jej vykonávania prostredníctvom vyvíjania, testovania, demonštrovania a uplatňovania najlepších postupov a riešení v malom rozsahu alebo prispôsobených osobitným miestnym, regionálnym alebo národným kontextom vrátane integrovaných prístupov k vykonávaniu prioritných akčných rámcov vytvorených na základe smernice 92/43/EHS. Únia by mala sledovať svoje výdavky súvisiace s biodiverzitou, aby si tak splnila povinnosť podávať správy podľa Dohovoru o biologickej diverzite. Mali by sa plniť aj požiadavky týkajúce sa sledovania stanovené v ďalších relevantných právnych predpisoch Únie.

(14) Na základe nedávnych hodnotení a posúdení vrátane preskúmania stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020 v polovici obdobia a kontroly vhodnosti právnych predpisov v oblasti ochrany prírody sa ukazuje, že jednou zo základných príčin nedostatočného vykonávania právnych predpisov Únie v oblasti ochrany prírody a stratégie pre biodiverzitu je nedostatok primeraného financovania. Hlavné nástroje financovania Únie vrátane [Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a Európskeho námorného a rybárskeho fondu] môžu významne prispieť k naplneniu uvedených potrieb. Prostredníctvom programu LIFE sa môže ďalej zlepšiť efektívnosť takéhoto začlenenia pomocou strategických projektov v oblasti ochrany prírody určených na urýchlenie vykonávania právnych predpisov a politiky Únie v oblasti ochrany prírody a biodiverzity vrátane opatrení stanovených v prioritných akčných rámcoch vytvorených v súlade so smernicou 92/43/EHS. Strategickými projektmi v oblasti ochrany prírody by sa mali podporovať akčné programy v členských štátoch zamerané na začlenenie príslušných cieľov v oblasti ochrany prírody a biodiverzity do ďalších politík a programov financovania, čím sa zabezpečí mobilizácia primeraných finančných prostriedkov na vykonávanie týchto politík. Členské štáty sa môžu v rámci svojich strategických plánov pre spoločnú poľnohospodársku politiku rozhodnúť použiť určitú časť prostriedkov z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka na podporu opatrení, ktoré dopĺňajú strategické projekty v oblasti ochrany prírody, ako je stanovené v tomto nariadení.

---

22 COM(2011) 244 final.

23 Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 22.7.1992, s. 7).

24 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (Ú. v. EÚ L 20, 26.1.2010, s. 7).

25 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014 z 22. októbra 2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov (Ú. v. EÚ L 317, 4.11.2014, s. 35).

(15) Dobrovoľným systémom Biodiverzita a ekosystémové služby na európskych zámorských územiach (BEST) sa podporuje zachovanie biodiverzity vrátane morskej biodiverzity a udržateľné využívanie ekosystémových služieb vrátane prístupov k adaptácii na zmenu klímu a zmierneniu zmeny klímy založených na ekosystémoch v najvzdialenejších regiónoch Únie a v zámorských krajinách a na zámorských územiach. Prostredníctvom systému BEST sa prispelo k zvýšeniu informovanosti o ekologickom význame najvzdialenejších regiónov a zámorských krajín a území v súvislosti so zachovaním globálnej biodiverzity. Zámorské krajiny a územia vo svojich ministerských vyhláseniach v rokoch 2017 a 2018 ocenili tento systém malých grantov pre biodiverzitu. V rámci programu LIFE je vhodné umožniť pokračovanie financovania malých grantov zameraných na biodiverzitu, a to aj v najvzdialenejších regiónoch, aj v zámorských krajinách a na zámorských územiach.

(16) Podpora obehového hospodárstva si vyžaduje posun v spôsobe myslenia v súvislosti s navrhovaním, vyrábaním, so spotrebúvaním a s likvidovaním materiálov a výrobkov vrátane plastov. Programom LIFE by sa malo prispieť aj k prechodu na model obehového hospodárstva prostredníctvom finančnej podpory zameranej na rozličných aktérov (podniky, orgány verejnej moci a spotrebiteľov), a to najmä uplatňovaním, vyvíjaním a opakovaním najlepších technológií, postupov a riešení prispôsobených osobitným miestnym, regionálnym a národným kontextom vrátane integrovaných prístupov k vykonávaniu plánov v oblasti odpadového hospodárstva a predchádzania vzniku odpadu. Prostredníctvom podpory vykonávania stratégie pre plasty možno podniknúť kroky zamerané najmä na riešenie problému s morským odpadom.

(17) Dlhodobým cieľom politiky Únie v oblasti ovzdušia je dosiahnuť takú úroveň kvality ovzdušia, ktorá nemá významné negatívne vplyvy na zdravie ľudí, ani preň nepredstavuje riziko. Informovanosť verejnosti o znečistení ovzdušia je vysoká a občania od orgánov očakávajú, že budú konať. V smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284[26] sa zdôrazňuje úloha, ktorú môže financovanie Únie zohrávať pri plnení cieľov v oblasti čistého ovzdušia. Preto by sa v rámci programu LIFE mali podporovať projekty vrátane strategických integrovaných projektov, ktoré majú potenciál využiť pákový efekt verejných a súkromných finančných prostriedkov, aby prezentovali osvedčené postupy a urýchľovali vykonávanie plánov a právnych predpisov v oblasti kvality ovzdušia na miestnej, regionálnej, multiregionálnej, národnej a nadnárodnej úrovni.

(18) Smernicou 2000/60/ES sa vytvoril rámec na ochranu povrchových vôd, pobrežných vôd, brakických vôd a podzemných vôd Únie. Ciele tejto smernice sa podporujú aj prostredníctvom koncepcie na ochranu vodných zdrojov Európy[27], ktorou sa vyzýva na lepšie vykonávanie a intenzívnejšie začlenenie cieľov politiky vodného hospodárstva do ďalších oblastí politiky. V rámci programu LIFE by sa preto mali podporovať projekty, ktoré prispievajú k účinnému vykonávaniu smernice 2000/60/ES a ďalších právnych predpisov Únie v oblasti ochrany vôd, ktorými sa prispieva k dosiahnutiu dobrého stavu vodných útvarov Únie prostredníctvom uplatňovania, rozvíjania a opakovania najlepších postupov, ako aj prostredníctvom mobilizovania doplňujúcich činností v rámci ďalších programov a finančných zdrojov Únie.

---

[26] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284 zo 14. decembra 2016 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES a zrušuje smernica 2001/81/ES (Ú. v. EÚ L 344, 17.12.2016, s. 1).

[27] COM(2012) 673 final.

(19) Ochrana a obnova morského prostredia je jedným z celkových cieľov politiky Únie v oblasti životného prostredia. Program LIFE by mal slúžiť na podporu riadenia, zachovania, obnovy a monitorovania biodiverzity a morských ekosystémov, najmä morských lokalít sústavy Natura 2000, a na ochranu druhov v súlade s prioritnými akčnými rámcami vypracovanými v zmysle smernice 92/43/EHS, na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES[28], na podporu čistých a zdravých morí, na vykonávanie európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve, na riešenie problému strateného rybárskeho výstroja, a najmä morského odpadu, na podporu zapojenia Únie do medzinárodnej správy oceánov, ktorá je kľúčovou, pokiaľ ide o dosiahnutie cieľov v rámci Agendy Organizácie Spojených národov pre udržateľný rozvoj do roku 2030, a na zabezpečenie zdravých oceánov pre budúce generácie. Strategické integrované projekty a strategické projekty v oblasti ochrany prírody v rámci programu LIFE by mali zahŕňať príslušné akcie zamerané na ochranu morského prostredia.

(20) Na zlepšenie riadenia záležitostí týkajúcich sa životného prostredia, zmeny klímy a súvisiaceho prechodu na čistú energiu sa vyžaduje zapojenie občianskej spoločnosti prostredníctvom zvyšovania informovanosti verejnosti, angažovanosti spotrebiteľov a rozširovaním zapojenia zainteresovaných strán vrátane mimovládnych organizácií do konzultácií týkajúcich sa súvisiacich politík a ich vykonávania.

(21) Zatiaľ čo zlepšovanie riadenia na všetkých úrovniach by malo byť prierezovým cieľom všetkých podprogramov programu LIFE, prostredníctvom programu LIFE by sa mala podporovať tvorba a vykonávanie horizontálnych právnych predpisov v oblasti environmentálneho riadenia vrátane právnych predpisov, ktorými sa vykonáva Dohovor Európskej hospodárskej komisie OSN (EHK OSN) o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia[29].

(22) Program by mal pripraviť a podporovať hráčov na trhu na prechod na čisté, obehové, energeticky efektívne, nízkouhlíkové hospodárstvo, ktoré je odolné proti zmene klímy, a to prostredníctvom testovania nových podnikateľských príležitostí, skvalitňovania odborných zručností, uľahčovania prístupu spotrebiteľov k udržateľným výrobkom a službám, zapojenia a posilnenia postavenia vplyvných ľudí, ako aj testovania originálnych metód zameraných na prispôsobenie existujúcich procesov a podnikateľského prostredia. Aby sa podporilo širšie zavedenie udržateľných riešení na trh, malo by sa podporovať ich prijatie širokou verejnosťou a zapojenie spotrebiteľov.

(23) Veľké investície do akcií v oblasti životného prostredia a klímy sú na úrovni Únie financované predovšetkým z hlavných finančných programov Únie (začleňovanie). V kontexte svojej urýchľovacej úlohy by strategické integrované projekty a strategické projekty v oblasti ochrany prírody, ktoré sa vypracujú v rámci programu LIFE, mali vytvárať pákový efekt pre možnosti financovania v rámci uvedených programov financovania a ďalších zdrojov financovania, ako sú národné fondy, ako aj vytvárať synergie.

---

[28] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii) (Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19).

[29] Ú. v. EÚ L 124, 17.5.2005, s. 4.

(24) Tento program odráža dôležitosť riešenia otázky zmeny klímy v súlade so záväzkami Únie plniť Parížsku dohodu a ciele Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja a prispeje tým k uplatňovaniu opatrení v oblasti klímy a k plneniu celkového cieľa, podľa ktorého sa má 25 % rozpočtových výdavkov EÚ použiť na podporu cieľov v oblasti klímy. Očakáva sa, že prostredníctvom akcií v rámci tohto programu LIFE sa 61 % celkového finančného krytia programu použije na ciele v oblasti klímy. Počas prípravy a implementácie programu LIFE sa budú zisťovať relevantné akcie, ktoré sa následne prehodnotia v kontexte príslušných hodnotení a postupov preskúmania.

(25) Pri implementácii programu LIFE by sa mala dôkladne zvážiť stratégia týkajúca sa najvzdialenejších regiónov[30] v súlade s článkom 349 ZFEÚ a osobitné potreby a zraniteľné miesta týchto regiónov. Do úvahy by sa mali brať aj iné politiky Únie okrem politík v oblasti životného prostredia, klímy a relevantných politík v oblasti prechodu na čistú energiu.

(26) Pri podpore implementácie programu LIFE by Komisia mala spolupracovať s národnými kontaktnými miestami programu LIFE, organizovať semináre a workshopy, zverejňovať zoznamy projektov financovaných v rámci programu LIFE alebo vykonávať ďalšie činnosti zamerané na šírenie výsledkov projektov a uľahčenie výmeny skúseností, poznatkov a najlepších postupov, ako aj reprodukciu výsledkov projektov v celej Únii. Tieto činnosti by mali byť zamerané najmä na členské štáty s nízkou mierou využívania finančných prostriedkov a mali by uľahčovať komunikáciu a spoluprácu medzi príjemcami projektov, žiadateľmi o projekty alebo zainteresovanými stranami v rámci dokončených a prebiehajúcich projektov v rovnakej oblasti.

(27) S cieľom uľahčiť spoluprácu medzi členskými štátmi a zohrávať jedinečnú úlohu v presadzovaní právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia bola vytvorená Európska sieť pre implementáciu a vymáhanie environmentálneho práva (IMPEL), Európska sieť prokurátorov pre životné prostredie (ENPE) a Fórum sudcov Európskej únie pre životné prostredie (EUFJE). Tieto združenia významne prispievajú k posilneniu jednotného vykonávania a presadzovania právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia v celej Únii a predchádzaniu poškodzovaniu hospodárskej súťaže, prispievajú k zlepšeniu kvality environmentálnej inšpekcie a mechanizmov presadzovania práva prostredníctvom systému vytvárania sietí tak na úrovni Únie, ako aj na úrovni členských štátov, a poskytujú výmenu informácií a skúseností na rôznych úrovniach správy, ako aj prostredníctvom odbornej prípravy a hĺbkových diskusií o environmentálnych otázkach a aspektoch presadzovania vrátane procesov monitorovania a vydávania povolení. Vzhľadom na prínos združení IMPEL, ENPE a EUFJE k cieľom programu LIFE je vhodné oprávniť tieto združenia na udeľovanie grantov bez výzvy na predkladanie návrhov, aby sa tak naďalej podporovala ich činnosť. Okrem toho sa v zmysle požiadaviek nariadenia o rozpočtových pravidlách výzva nemusí vyžadovať aj v iných prípadoch, napríklad v prípade orgánov určených členskými štátmi, za ktorých činnosť sú členské štáty zodpovedné, ak sú tieto členské štáty určené za príjemcov grantu legislatívnym aktom Únie.

(28) Je vhodné stanoviť finančné krytie programu LIFE, ktoré má v priebehu ročného rozpočtového postupu predstavovať pre Európsky parlament a Radu hlavnú referenčnú

[30] COM(2017) 623 final.

sumu v zmysle bodu 17 Medziinštitucionálnej dohody z 2. decembra 2013 medzi Európskym parlamentom, Radou a Komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových otázkach a riadnom finančnom hospodárení[31].

(29) Na toto nariadenie sa vzťahujú horizontálne finančné pravidlá prijaté Európskym parlamentom a Radou v súlade s článkom 322 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Tieto pravidlá sú stanovené v nariadení o rozpočtových pravidlách a určujú predovšetkým postup pri stanovovaní a plnení rozpočtu prostredníctvom grantov, verejného obstarávania, cien, ako aj pri nepriamom plnení a slúžia na kontrolu zodpovednosti finančných aktérov. Pravidlá prijaté v súlade s článkom 322 ZFEÚ sa týkajú aj ochrany rozpočtu Únie v prípade všeobecných nedostatkov v oblasti dodržiavania zásady právneho štátu v členských štátoch, keďže dodržiavanie zásady právneho štátu je základným predpokladom správneho finančného riadenia a efektívneho financovania z prostriedkov EÚ.

(30) V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách, nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013[32], nariadením Rady (Euratom, ES) č. 2988/95[33], nariadením Rady (Euratom, ES) č. 2185/96[34] a nariadením Rady (EÚ) 2017/1939[35] majú byť finančné záujmy Únie chránené primeranými opatreniami vrátane prevencie, zisťovania, nápravy a vyšetrovania nezrovnalostí a podvodov, vymáhania stratených, nesprávne vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov a v opodstatnených prípadoch aj prostredníctvom ukladania správnych sankcií. Konkrétne môže Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) vykonávať v súlade s nariadením (EÚ, Euratom) č. 883/2013 a nariadením (Euratom, ES) č. 2185/96 vyšetrovania vrátane kontrol na mieste a inšpekcií s cieľom zistiť, či došlo k podvodu, ku korupcii alebo k akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie. Európska prokuratúra môže v súlade s nariadením (EÚ) 2017/1939 vyšetrovať a stíhať podvody a iné protiprávne konania poškodzujúce finančné záujmy Únie v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371[36]. V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách má každá osoba alebo každý subjekt, ktoré prijímajú finančné prostriedky Únie, v plnej miere spolupracovať pri ochrane finančných záujmov Únie, udeliť Komisii, úradu OLAF, Európskej prokuratúre a Európskemu dvoru audítorov nevyhnutné práva a prístup a zabezpečiť, aby im rovnaké práva udelili aj všetky tretie strany čerpajúce finančné prostriedky Únie.

(31) Druhy financovania a spôsoby plnenia uvedené v tomto nariadení sa zvolia na základe ich schopnosti plniť špecifické ciele akcií a dosahovať výsledky, zohľadňujúc najmä náklady na kontroly, administratívnu záťaž a očakávané riziko nesúladu. V prípade

---

31 Ú. v. EÚ C 373, 20.12.2013, s. 1.

32 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 248, 18.9.2013, s. 1).

33 Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, 23.12.1995, s. 1).

34 Nariadenie Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 z 11. novembra 1996 o kontrolách a inšpekciách na mieste, vykonávaných Komisiou s cieľom ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev pred spreneverou a inými podvodmi (Ú. v. ES L 292, 15.11.1996, s. 2).

35 [*Celý názov a informácie o Ú. v. EÚ L*].

36 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 29).

grantov to zahŕňa zváženie využitia jednorazových platieb, paušálnych sadzieb a stupníc jednotkových nákladov.

(32) Politické ciele programu LIFE by sa mali dosahovať aj prostredníctvom finančných nástrojov a rozpočtovej záruky v rámci zložky (zložiek) politík […] Programu InvestEU.

(33) Podľa článku 94 rozhodnutia Rady 2013/755/EÚ[37] subjekty usadené v zámorských krajinách a na zámorských územiach sú oprávnené získať financovanie v súlade s pravidlami a cieľmi programu LIFE a prípadnými dojednaniami uplatniteľnými na členský štát, s ktorým je daná zámorská krajina alebo územie spojené. Účasť týchto subjektov na tomto programe by sa mala viazať primárne na projekty podprogramu Príroda a biodiverzita.

(34) Do programu LIFE by sa mali mať možnosť zapojiť aj tretie krajiny v súlade s dohodami medzi Úniou a danými krajinami za konkrétnych dohodnutých podmienok týkajúcich sa ich účasti.

(35) Tretie krajiny, ktoré sú členmi Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), sa môžu zapojiť do programov Únie v rámci spolupráce na základe dohody o EHP, ktorá umožňuje implementáciu týchto programov na základe rozhodnutia podľa danej dohody. Tretie krajiny sa môžu do programu zapojiť aj na základe iných právnych nástrojov. Súčasťou tohto nariadenia by malo byť osobitné ustanovenie, na základe ktorého zodpovedný povoľujúci úradník, Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) a Európsky dvor audítorov získajú nevyhnutné práva a prístup na vykonávanie svojich právomocí.

(36) V zmysle bodov 22 a 23 Medziinštitucionálnej dohody z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva je tento program potrebné hodnotiť na základe informácií zozbieraných prostredníctvom osobitných požiadaviek na monitorovanie a zároveň sa vyhnúť prílišnej regulácii a administratívnemu zaťaženiu, a to najmä na strane členských štátov. Tieto požiadavky môžu v prípade potreby zahŕňať aj merateľné ukazovatele ako základ na hodnotenie účinkov programu LIFE v praxi. Celkový účinok programu LIFE vyplynie z nepriamych, dlhodobých a ťažko merateľných príspevkov zameraných na dosiahnutie plného rozsahu cieľov Únie v oblasti životného prostredia a klímy. Na účely monitorovania programu LIFE by sa priame ukazovatele výstupov a požiadaviek týkajúcich sa sledovania stanovených týmto nariadením mali doplniť zoskupením osobitných ukazovateľov na úrovni projektov, ktoré budú opísané v pracovných programoch alebo vo výzvach na predkladanie návrhov týkajúcich sa okrem iného aj sústavy Natura 2000 a emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie.

(37) Aby sa mohlo uskutočniť preskúmanie ukazovateľov, právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie by sa mala delegovať na Komisiu, ktorá by mala pozmeniť ukazovatele, ktoré sa majú použiť na účely podávania správ o pokroku programu LIFE v súvislosti s dosahovaním jeho všeobecných a špecifických cieľov, a to s cieľom ich zosúladenia s ukazovateľmi stanovenými pre iné programy Únie. Je obzvlášť dôležité, aby Komisia počas prípravných prác uskutočnila príslušné konzultácie, a to aj na úrovni odborníkov, a aby tieto konzultácie vykonávala v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva. Predovšetkým v záujme zaistenia rovnakého

[37] Rozhodnutie Rady 2013/755/EÚ z 25. novembra 2013 o pridružení zámorských krajín a území k Európskej únii („rozhodnutie o pridružení zámoria“) (Ú. v. EÚ L 344, 19.12.2013, s. 1).

zastúpenia pri príprave delegovaných aktov sa všetky dokumenty poskytujú Európskemu parlamentu a Rade v rovnakom čase ako odborníkom z členských štátov a odborníci Európskeho parlamentu a Rady majú stály prístup na zasadnutia expertných skupín Komisie, ktoré sa venujú príprave delegovaných aktov.

(38) Keďže ciele tohto nariadenia, a to prispievanie k udržateľnému rozvoju a dosahovaniu cieľov príslušných právnych predpisov, stratégií a plánov alebo medzinárodných záväzkov Únie v oblasti životného prostredia, klímy, ako aj relevantných právnych predpisov, stratégií, plánov a medzinárodných záväzkov Únie v oblasti čistej energie nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni jednotlivých členských štátov, ale z dôvodu rozsahu a dôsledkov tohto nariadenia ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality stanovenou v uvedenom článku toto nariadenie neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie uvedených cieľov.

(39) Nariadenie (EÚ) č. 1293/2013 by sa preto malo zrušiť,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

KAPITOLA I
VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1
Predmet úpravy

Týmto nariadením sa stanovuje Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) (ďalej len „program LIFE“).

Určujú sa v ňom ciele programu LIFE, rozpočet na obdobie rokov 2021 – 2027, formy financovania z prostriedkov Únie a pravidlá poskytovania týchto finančných prostriedkov.

Článok 2
Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „strategické projekty v oblasti ochrany prírody“ sú projekty, ktorými sa podporuje dosiahnutie cieľov Únie v oblasti ochrany prírody a biodiverzity implementáciou ucelených akčných programov v členských štátoch s cieľom začleniť tieto cele a priority do ďalších politík a finančných nástrojov, a to aj prostredníctvom koordinovaného vykonávania prioritných akčných rámcov, ktoré boli vytvorené podľa smernice 92/43/EHS;

2. „strategické integrované projekty“ sú projekty, ktorými sa na regionálnej, multiregionálnej, národnej alebo nadnárodnej úrovni vykonávajú stratégie alebo akčné plány v oblasti životného prostredia alebo klímy vypracované orgánmi členských štátov a vyžadované konkrétnymi právnymi predpismi alebo politikami Únie v oblasti životného prostredia, klímy alebo relevantnými právnymi predpismi alebo politikami Únie v oblasti čistej energie, pričom sa nimi zabezpečuje zapájanie zainteresovaných strán a podporuje sa koordinácia aspoň s jedným ďalším únijným, národným alebo súkromným zdrojom financovania a mobilizácia týchto zdrojov financovania;

3. „projekty technickej pomoci“ sú projekty, ktorými sa podporuje budovanie kapacít na zúčastňovanie sa na štandardných akčných projektoch, príprava strategických integrovaných projektov, príprava na sprístupnenie ďalších finančných nástrojov Únie alebo ďalších opatrení potrebných na prípravu rozvíjania alebo opakovania výsledkov iných projektov financovaných v rámci programu LIFE, jeho predchodcov alebo ďalších programov Únie na dosiahnutie cieľov stanovených v článku 3;

4. „štandardné akčné projekty“ sú projekty iné ako strategické integrované projekty, strategické projekty v oblasti ochrany prírody alebo projekty technickej pomoci, ktorými sa sledujú konkrétne ciele programu LIFE stanovené v článku 3 ods. 2;

5. „operácie kombinovaného financovania“ sú opatrenia podporované z rozpočtu Únie vrátane opatrení v rámci mechanizmov kombinovaného financovania podľa článku 2 ods. 6 nariadenia (EÚ, Euratom) 2018/… (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“), ktoré kombinujú nesplatné formy podpory a/alebo finančné nástroje z rozpočtu Únie so splatnými formami podpory od rozvojových alebo iných verejných finančných inštitúcií, ako aj od komerčných finančných inštitúcií a investorov;

6. „právny subjekt“ je každá fyzická alebo právnická osoba zriadená a uznaná ako taká podľa vnútroštátneho práva, práva Únie alebo medzinárodného práva, ktorá má právnu subjektivitu a ktorá, konajúc vo svojom mene, môže vykonávať práva a podliehať povinnostiam, alebo subjekt bez právnej subjektivity v súlade s článkom 190 ods. 2 písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Článok 3
Ciele programu

1. Všeobecným cieľom programu LIFE je prispievať k prechodu na čisté, obehové, energeticky efektívne, nízkouhlíkové hospodárstvo odolné proti zmene klímy, a to aj prechodom na čistú energiu, k ochrane a zlepšovaniu kvality životného prostredia a zastaveniu a zvráteniu straty biodiverzity, čo prispeje k udržateľnému rozvoju.

2. Program LIFE má tieto špecifické ciele:

   a) vyvíjať, demonštrovať a propagovať inovatívne techniky a prístupy na dosiahnutie cieľov právnych predpisov a politiky Únie v oblasti životného prostredia a ochrany klímy vrátane prechodu na čistú energiu a prispievať k uplatňovaniu najlepších postupov týkajúcich sa ochrany prírody a biodiverzity;

   b) podporovať tvorbu, vykonávanie, monitorovanie a presadzovanie príslušných právnych predpisov a politiky Únie, a to aj prostredníctvom zlepšenia riadenia posilnením kapacít verejných a súkromných aktérov a zapojením občianskej spoločnosti;

   c) urýchliť zavádzanie úspešných technických a koncepčných riešení vo veľkom rozsahu s cieľom vykonávať príslušné právne predpisy a politiky Únie reprodukciou výsledkov, začlenením súvisiacich cieľov do ďalších politík a do postupov verejného a súkromného sektora, mobilizáciou investícií a zlepšením prístupu k finančným prostriedkom.

Článok 4
Štruktúra programu

Program LIFE má takúto štruktúru:

1. oblasť Životné prostredie, ktorá zahŕňa:
   a) podprogram Príroda a biodiverzita,
   b) podprogram Obehové hospodárstvo a kvalita života,
2. oblasť Opatrenia v oblasti klímy, ktorá zahŕňa:
   a) podprogram Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy,
   b) podprogram Prechod na čistú energiu.

Článok 5
Rozpočet

1. Finančné krytie na implementáciu programu LIFE na obdobie rokov 2021 – 2027 má výšku 5 450 000 000 EUR v bežných cenách.
2. Orientačné rozdelenie sumy uvedenej v odseku 1 je takéto:
   a) 3 500 000 000 EUR určených na oblasť Životné prostredie, z ktorých je
      1. 2 150 000 000 EUR určených na podprogram Príroda a biodiverzita a
      2. 1 350 000 000 EUR na podprogram Obehové hospodárstvo a kvalita života;
   b) 1 950 000 000 EUR na oblasť Opatrenia v oblasti klímy, z ktorých je
      1. 950 000 000 EUR určených na podprogram Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy a
      2. 1 000 000 000 určených na podprogram Prechod na čistú energiu.
3. Sumami uvedenými v bodoch 1 a 2 nie sú dotknuté ustanovenia o flexibilite, ktoré sú uvedené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) …[38] [nové nariadenie o viacročnom finančnom rámci] a v nariadení o rozpočtových pravidlách.
4. Suma uvedená v odseku 1 sa môže použiť na technickú a administratívnu pomoc určenú na implementáciu programu LIFE, ako sú prípravné, monitorovacie, kontrolné, audítorské a hodnotiace činnosti vrátane systémov informačných technológií na úrovni inštitúcií.
5. Z programu LIFE sa môžu financovať činnosti vykonávané Komisiou na podporu prípravy, vykonávania a uplatňovania politík a právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia, klímy alebo relevantných politík a právnych predpisov v oblasti prechodu na čistú energiu na účely dosiahnutia cieľov stanovených v článku 3. Medzi tieto činnosti môžu patriť:
   a) informovanie a komunikácia vrátane kampaní na zvyšovanie informovanosti. Finančné zdroje pridelené na komunikačné činnosti podľa tohto nariadenia zahŕňajú aj inštitucionálnu komunikáciu o politických prioritách Únie, ako aj o stave vykonávania a transpozície právnych predpisov Únie v oblasti

[38] [*Doplňte celý názov a informácie o Ú. v. EÚ*].

životného prostredia, klímy alebo príslušných právnych predpisov v oblasti čistej energie;

b) štúdie, prieskumy, modelovanie a vytváranie scenárov;

c) príprava, implementácia, monitorovanie, kontrola a hodnotenie projektov, ktoré nie sú financované z programu LIFE, ako aj politík, programov a právnych predpisov;

d) workshopy, konferencie a stretnutia;

e) vytváranie sietí a platforiem na výmenu najlepších postupov;

f) iné činnosti.

Článok 6
Tretie krajiny pridružené k programu LIFE

1. Do programu sa môžu zapojiť tieto tretie krajiny:

a) členovia Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorí sú členmi Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), v súlade s podmienkami stanovenými v Dohode o EHP;

b) pristupujúce krajiny, kandidátske krajiny a potenciálne kandidátske krajiny v súlade so všeobecnými zásadami a všeobecnými podmienkami účasti týchto krajín na programoch Únie stanovenými v príslušných rámcových dohodách a rozhodnutiach Rady pre pridruženie alebo v podobných dohodách a v súlade s osobitnými podmienkami stanovenými v dohodách medzi Úniou a týmito krajinami;

c) krajiny, na ktoré sa vzťahuje európska susedská politika, v súlade so všeobecnými zásadami a všeobecnými podmienkami účasti týchto krajín na programoch Únie stanovenými v príslušných rámcových dohodách a rozhodnutiach Rady pre pridruženie alebo v podobných dohodách a v súlade s osobitnými podmienkami stanovenými v dohodách medzi Úniou a týmito krajinami;

d) iné tretie krajiny v súlade s podmienkami stanovenými v osobitnej dohode vzťahujúcej sa na účasť príslušnej tretej krajiny na akomkoľvek programe Únie, ak sa touto dohodou

– zabezpečuje spravodlivá rovnováha, pokiaľ ide o príspevky a výhody tretej krajiny zúčastňujúcej sa na programoch Únie,

– stanovujú podmienky účasti na programoch vrátane výpočtu finančných príspevkov na jednotlivé programy a ich administratívnych nákladov. Tieto príspevky predstavujú pripísané príjmy v súlade s článkom [21 ods. 5] nariadenia o rozpočtových pravidlách,

– neudeľuje tretej krajine rozhodovacia právomoc v súvislosti s dotknutým programom,

– zaručujú práva Únie na zabezpečenie riadneho finančného riadenia a na ochranu jej finančných záujmov.

2. Ak sa rozhodnutím v zmysle medzinárodnej dohody alebo prostredníctvom akéhokoľvek iného právneho nástroja zapojí do programu tretia krajina, táto tretia krajina udelí zodpovednému povoľujúcemu úradníkovi, Európskemu úradu pre boj

proti podvodom (OLAF) a Európskemu dvoru audítorov nevyhnutné práva a prístup na komplexné vykonávanie ich právomocí. V prípade úradu OLAF takéto práva zahŕňajú právo vykonávať vyšetrovanie vrátane kontrol a inšpekcií na mieste v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF).

Článok 7
Synergie s ostatnými programami Únie

Program LIFE sa implementuje takým spôsobom, aby sa zabezpečila jeho súdržnosť s Európskym fondom regionálneho rozvoja, Európskym sociálnym fondom, Kohéznym fondom, Európskym poľnohospodárskym fondom pre rozvoj vidieka a Európskym námorným a rybárskym fondom, programom Európsky horizont, Nástrojom na prepájanie Európy a Programom InvestEU s cieľom vytvoriť synergie, najmä pokiaľ ide o strategické projekty v oblasti ochrany prírody a strategické integrované projekty, a podporiť využívanie a reprodukciu riešení vyvinutých v rámci programu LIFE.

Článok 8
Implementácia a formy financovania z prostriedkov Únie

1. Program LIFE sa implementuje v rámci priameho riadenia v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách alebo v rámci nepriameho riadenia so subjektmi uvedenými v článku [61 ods. 1 písm. c)] nariadenia o rozpočtových pravidlách.

2. Z programu LIFE sa môžu poskytovať finančné prostriedky v ktorejkoľvek forme stanovenej v nariadení o rozpočtových pravidlách, a to najmä vo forme grantov, cien a verejného obstarávania. Takisto sa z neho môžu poskytovať finančné prostriedky vo forme finančných nástrojov v rámci operácií kombinovaného financovania.

KAPITOLA II
OPRÁVNENOSŤ

Článok 9
Granty

Granty v rámci programu LIFE sa udeľujú a riadia v súlade s hlavou VIII nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Článok 10
Oprávnené akcie

1. Na financovanie sú oprávnené len akcie, ktorými sa vykonávajú ciele uvedené v článku 3.

2. Grantmi sa môžu financovať tieto druhy akcií:

   a) strategické projekty v oblasti ochrany prírody v rámci podprogramov uvedených v článku 4 ods. 1 písm. a);

   b) strategické integrované projekty v rámci podprogramov uvedených v článku 4 ods. 1 písm. b) a článku 4 ods. 2 písm. a) a b);

   c) projekty technickej pomoci;

d) štandardné akčné projekty;

e) ďalšie akcie potrebné na účely dosiahnutia všeobecného cieľa stanoveného v článku 3 ods. 1.

3. Podporia sa projekty v rámci podprogramu Príroda a biodiverzita týkajúce sa riadenia, obnovy a monitorovania lokalít sústavy Natura 2000 v súlade so smernicami 92/43/EHS a 2009/147/ES, a to v súlade s prioritnými akčnými rámcami zriadenými v zmysle smernice č. 92/43/EHS.

4. Grantmi sa môžu financovať činnosti mimo Únie, ak sa takýmto projektom dosahujú ciele Únie v oblasti životného prostredia a klímy a ak sú činnosti mimo Únie potrebné na zabezpečenie účinnosti zásahov uskutočnených na území členských štátov.

5. Grantmi na prevádzku sa podporuje fungovanie neziskových subjektov, ktoré sú zapojené do tvorby, vykonávania a presadzovania právnych predpisov a politiky Únie a ktoré pôsobia najmä v oblasti životného prostredia alebo ochrany klímy vrátane prechodu na čistú energiu.

Článok 11
Oprávnené subjekty

1. Okrem kritérií stanovených v článku [197] nariadenia o rozpočtových pravidlách sa uplatňujú kritériá oprávnenosti uvedené v odsekoch 2 až 3.

2. Oprávnené sú tieto subjekty:

a) právne subjekty usadené v jednej z týchto krajín alebo na jednom z týchto území:

1. členský štát alebo zámorská krajina alebo zámorské územie s ním spojené;

2. tretia krajina pridružená k programu LIFE;

3. iné tretie krajiny uvedené v pracovnom programe podľa podmienok stanovených v odsekoch 4 až 6;

b) akýkoľvek právny subjekt zriadený podľa práva Únie alebo akákoľvek medzinárodná organizácia.

3. Fyzické osoby nie sú oprávnené.

4. Právne subjekty usadené v tretej krajine, ktorá nie je pridružená k programu LIFE, sú výnimočne oprávnené na účasť, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie cieľov danej akcie na účely zabezpečenia účinnosti zásahov uskutočnených v Únii.

5. Právne subjekty zapojené do konzorcií minimálne troch nezávislých subjektov, ktoré sú usadené v rôznych členských štátoch alebo v zámorských krajinách alebo na zámorských územiach spojených s týmito štátmi alebo tretími krajinami pridruženými k programu LIFE alebo v iných tretích krajinách, sú oprávnené.

6. Právne subjekty usadené v tretej krajine, ktorá nie je pridružená k programu LIFE, by v zásade mali niesť náklady na svoju účasť.

Článok 12
Výzvy na predkladanie návrhov

Bez toho, aby bol dotknutý článok [188] nariadenia o rozpočtových pravidlách, sa granty môžu orgánom uvedeným v prílohe I udeliť bez výzvy na predkladanie návrhov.

Článok 13
Kritériá na vyhodnotenie návrhov

Kritériá na vyhodnotenie návrhov sa určia vo výzvach na predkladanie návrhov, pričom sa do úvahy zoberie toto:

a) projekty financované v rámci programu LIFE nebránia vo vykonávaní cieľov v oblasti životného prostredia, klímy alebo príslušných cieľov v oblasti čistej energie programu LIFE a, ak je to možné, podporuje sa prostredníctvom nich využívanie zeleného verejného obstarávania;

b) uprednostňujú sa projekty, ktoré poskytujú súvisiace prínosy a podporujú synergie medzi podprogramami uvedenými v článku 4;

c) uprednostňujú sa projekty, ktoré majú najvyšší potenciál dosiahnuť, že ich verejný alebo súkromný sektor zreprodukuje a prevezme, alebo ktoré majú najvyšší potenciál zmobilizovania najväčších investícií alebo finančných zdrojov (urýchľovací potenciál);

d) zabezpečí sa reprodukovateľnosť výsledkov štandardných akčných projektov;

e) projekty, ktoré sú založené na výsledkoch iných projektov financovaných z programu LIFE, jeho predchodcov alebo iných finančných prostriedkov Únie, alebo ktoré tieto výsledky rozvíjajú, získavajú pri hodnotení bonus;

f) tam, kde je to vhodné, sa kladie osobitný dôraz na projekty v zemepisných oblastiach, ktoré majú osobitné potreby alebo zraniteľné miesta, napríklad oblasti s osobitnými environmentálnymi problémami alebo prírodnými obmedzeniami, cezhraničné oblasti alebo najvzdialenejšie regióny.

Článok 14
Oprávnené náklady súvisiace s kúpou pozemkov

Okrem kritérií uvedených v článku [186] nariadenia o rozpočtových pravidlách sa za oprávnené náklady považujú náklady na kúpu pozemkov, ak sa dodržia tieto podmienky:

a) danou kúpou sa prispeje k zlepšeniu, zachovaniu a obnoveniu integrity sústavy Natura 2000 zriadenej podľa článku 3 smernice 92/43/EHS, a to aj tým, že sa zlepší prepojenie vytvorením spojitých a nespojitých biokoridorov alebo iných prvkov zelenej infraštruktúry;

b) kúpa pozemku je jediným alebo nákladovo najefektívnejším spôsobom na dosiahnutie želaného výsledku, ktorým je ochrana;

c) zakúpený pozemok je z dlhodobého hľadiska vyhradený na využívanie v súlade so špecifickými cieľmi programu LIFE;

d) dotknutý členský štát prostredníctvom prevodu alebo iným spôsobom zabezpečí, aby bol tento pozemok dlhodobo určený na účely ochrany prírody.

Článok 15
Kumulatívne, doplnkové a kombinované financovanie

1. Na akciu, na ktorú sa poskytol príspevok v rámci iného programu Únie, možno takisto poskytnúť príspevok z programu LIFE, ak tieto príspevky nepokrývajú tie isté náklady. Príspevok na akciu z jednotlivých programov Únie podlieha pravidlám týchto programov. Kumulatívne financovanie nesmie presiahnuť celkové oprávnené náklady na akciu a podporu z rôznych programov Únie možno vypočítať na pomernom základe v súlade s dokumentmi, v ktorých sa stanovujú podmienky podpory.

2. Akcie, ktoré dostali certifikáciu známky excelentnosti, alebo ktoré spĺňajú tieto kumulatívne porovnávacie podmienky:

   a) boli posúdené vo výzve na predkladanie návrhov v rámci programu LIFE,

   b) spĺňajú minimálne požiadavky na kvalitu danej výzvy na predkladanie návrhov,

   c) nemôžu byť financované v rámci danej výzvy na predkladanie návrhov v dôsledku rozpočtových obmedzení,

   môžu získať podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Kohézneho fondu, Európskeho sociálneho fondu+ alebo Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v súlade s článkom [67] ods. 5 nariadenia (EÚ) XX [všeobecné nariadenie] a článkom [8] nariadenia (EÚ) XX [financovanie, riadenie a monitorovanie spoločnej poľnohospodárskej politiky], pokiaľ sú takéto akcie v súlade s cieľmi príslušného programu. Uplatňujú sa pravidlá fondu, z ktorého sa poskytuje podpora.

KAPITOLA III
OPERÁCIE KOMBINOVANÉHO FINANCOVANIA

Článok 16
Operácie kombinovaného financovania

Operácie kombinovaného financovania v rámci programu LIFE sa vykonávajú v súlade s [nariadením o Programe InvestEU] a hlavou X nariadenia o rozpočtových pravidlách.

KAPITOLA IV
PROGRAMOVANIE, MONITOROVANIE, PODÁVANIE SPRÁV A HODNOTENIE

Článok 17
Pracovný program

1. Program LIFE sa implementuje prostredníctvom aspoň dvoch viacročných pracovných programov uvedených v článku 110 nariadenia o rozpočtových pravidlách. V pracovných programoch sa v prípade potreby stanoví celková suma vyčlenená na operácie kombinovaného financovania.

2. V každom viacročnom pracovnom programe sa v súlade s cieľmi stanovenými v článku 3 uvádzajú tieto údaje:

   a) pridelenie finančných prostriedkov v rámci každého podprogramu medzi potreby daného podprogramu a medzi rôzne typy financovania;

b) témy projektov alebo osobitné potreby, na základe ktorých došlo k predbežnému prideleniu finančných prostriedkov na projekty uvedené v článku 10 ods. 2 písm. c) a d);

c) cielené plány, ktoré si môžu vyžadovať financovanie projektov uvedených v článku 10 ods. 2 písm. b);

d) maximálne obdobie oprávnenosti na implementáciu projektu.

Článok 18
Monitorovanie a podávanie správ

1. Ukazovatele, ktoré sa uvádzajú v správach o pokroku programu LIFE pri dosahovaní cieľov stanovených v článku 3, sú uvedené v prílohe II.

2. S cieľom zabezpečiť účinné posúdenie pokroku programu LIFE pri dosahovaní jeho cieľov je Komisia splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 21 s cieľom zmeniť prílohu II na účely preskúmania alebo doplnenia ukazovateľov, ak sa to považuje za potrebné, a na účely doplnenia ustanovení o vytvorení rámca monitorovania a hodnotenia do tohto nariadenia.

3. Systém podávania správ o výkonnosti zabezpečí, aby sa údaje na monitorovanie implementácie programu a výsledkov zbierali efektívne, účinne a včas. Na tento účel sa príjemcom finančných prostriedkov Únie ukladajú primerané požiadavky na podávanie správ s cieľom umožniť zber agregovateľných výsledkov na úrovni projektov a ukazovateľov vplyvu zo všetkých relevantných špecifických cieľov politík v oblasti životného prostredia a klímy, a to aj cieľov týkajúcich sa sústavy Natura 2000 a emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie vrátane CO_2.

4. Komisia pravidelne monitoruje začleňovanie cieľov v oblasti klímy a biodiverzity vrátane objemu výdavkov a podáva o tom správy. Prínos tohto nariadenia k cieľu venovať 25 % celkového rozpočtu na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy sa sleduje prostredníctvom systému markerov Únie pre oblasť klímy Výdavky súvisiace s biodiverzitou sa sledujú s použitím osobitného súboru markerov. Tieto metódy sledovania sa použijú na kvantifikovanie viazaných rozpočtových prostriedkov, ktoré majú prispieť k cieľom v oblasti klímy a biodiverzity v rámci viacročného finančného rámca na obdobie rokov 2021 – 2027 na primeranej úrovni rozčlenenia. Výdavky sa vykazujú ročne vo vyhlásení o rozpočte programu. Správy o prínose programu LIFE k cieľom Únie v oblasti klímy a biodiverzity sa podávajú pravidelne v kontexte hodnotení a výročnej správy.

5. Komisia posudzuje synergie medzi programom LIFE a ďalšími doplňujúcimi programami Únie, ako aj medzi jeho podprogramami.

Článok 19
Hodnotenie

1. Hodnotenia sa vykonávajú včas, aby sa mohli využiť v rozhodovacom procese.

2. Priebežné hodnotenie programu LIFE sa vykoná hneď, ako sú k dispozícii dostatočné informácie o implementácii programu LIFE, najneskôr však štyri roky po začatí implementácie programu LIFE.

3. Na konci implementácie programu LIFE, najneskôr však štyri roky po uplynutí obdobia uvedeného v článku 1 druhom odseku, Komisia vykoná záverečné hodnotenie programu LIFE.

4. Komisia oznámi závery týchto hodnotení spolu so svojimi pripomienkami Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskeho a sociálnemu výboru a Výboru regiónov.

KAPITOLA V
PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 20
Poskytovanie informácií, komunikácia a zverejňovanie

1. Príjemcovia finančných prostriedkov Únie priznávajú pôvod a zabezpečujú viditeľnosť finančných prostriedkov Únie (najmä pri propagácii projektov a ich výsledkov) tým, že poskytujú ucelené, účinné a primerané cielené informácie rôznym cieľovým skupinám vrátane médií a verejnosti.

2. Komisia vykonáva v súvislosti s programom LIFE a jeho akciami a výsledkami informačné a komunikačné činnosti. Finančné zdroje pridelené na program LIFE zároveň prispievajú k inštitucionálnej komunikácii o politických prioritách Únie, pokiaľ sa týkajú cieľov uvedených v článku 3.

Článok 21
Vykonávanie delegovania právomoci

1. Komisii sa udeľuje právomoc prijímať delegované akty za podmienok stanovených v tomto článku.

2. Právomoc prijímať delegované akty uvedené v článku 18 ods. 2 sa Komisii udeľuje do 31. decembra 2028.

3. Delegovanie právomoci uvedené v článku 18 ods. 2 môže Európsky parlament alebo Rada kedykoľvek odvolať. Rozhodnutím o odvolaní sa ukončuje delegovanie právomoci, ktoré sa v ňom uvádza. Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo k neskoršiemu dátumu, ktorý je v ňom určený. Nie je ním dotknutá platnosť delegovaných aktov, ktoré už nadobudli účinnosť.

4. Pred prijatím delegovaného aktu Komisia konzultuje s expertmi, ktorých určí každý členský štát v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva.

5. Komisia oznamuje delegovaný akt hneď po prijatí súčasne Európskemu parlamentu a Rade.

6. Delegovaný akt prijatý podľa článku 18 ods. 2 nadobudne účinnosť, len ak Európsky parlament alebo Rada voči nemu nevzniesli námietku v lehote dvoch mesiacov odo dňa oznámenia uvedeného aktu Európskemu parlamentu a Rade alebo ak pred uplynutím uvedenej lehoty Európsky parlament a Rada informovali Komisiu o svojom rozhodnutí nevzniesť námietku. Na podnet Európskeho parlamentu alebo Rady sa táto lehota predĺži o dva mesiace.

Článok 22
Zrušenie

Nariadenie (EÚ) č. 1293/2013 sa zrušuje s účinnosťou od 1. januára 2021.

Článok 23
Prechodné ustanovenia

1. Toto nariadenie nemá až do ukončenia dotknutých akcií vplyv na ich pokračovanie ani zmenu podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 614/2007 a nariadenia (EÚ) č. 1293/2013[39], ktoré sa na tieto projekty aj naďalej vzťahujú až do ich ukončenia.

2. Z finančného krytia programu LIFE sa môžu uhrádzať aj výdavky na technickú a administratívnu pomoc potrebné na zabezpečenie prechodu medzi programom LIFE a opatreniami prijatými podľa nariadenia (EÚ) č. 614/2007 a nariadenia (ES) č. 1293/2013.

3. V prípade potreby možno do rozpočtu na obdobie po 31. decembri 2027 zahrnúť rozpočtové prostriedky na pokrytie výdavkov uvedených v článku 5 ods. 4, aby sa umožnilo riadenie projektov, ktoré sa neskončia do uvedeného dátumu.

4. Do finančných nástrojov zriadených v rámci [fondu InvestEU] možno investovať spätné toky prostriedkov z finančných nástrojov zriadených v zmysle nariadenia (EÚ) č. 1293/2013.

5. Rozpočtové prostriedky zodpovedajúce pripísaným príjmom, ktoré vyplývajú zo splatenia neoprávnene vyplatených súm podľa nariadenia (ES) č. 614/2007 alebo nariadenia (ES) č. 1293/2013, sa použijú na financovanie programu LIFE v súlade s článkom 21 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012[40].

Článok 24
Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli

Za Európsky parlament	*Za Radu*
predseda	*predseda*

[39] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 614/2007 z 23. mája 2007 o finančnom nástroji pre životné prostredie (LIFE+) (Ú. v. EÚ L 149, 9.6.2007, s. 1).

[40] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Ú. v. EÚ L 298, 26.10.2012, s. 1).

LEGISLATÍVNY FINANČNÝ VÝKAZ

1. RÁMEC NÁVRHU/INICIATÍVY

1.1. Názov návrhu/iniciatívy

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o stanovení Programu pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 1293/2013.

1.2. Príslušné oblasti politiky *(programové zoskupenie)*

III. Prírodné zdroje a životné prostredie

1.3. Návrh/iniciatíva sa týka:

☐ **novej akcie**

☐ **novej akcie, ktorá nadväzuje na pilotný projekt/prípravnú akciu**[41]

☑ **predĺženia trvania existujúcej akcie**

☐ **zlúčenia jednej alebo viacerých akcií do ďalšej/novej akcie alebo presmerovania jednej alebo viacerých akcií na ďalšiu/novú akciu**

1.4. Dôvody návrhu/iniciatívy

1.4.1. Potreby, ktoré sa majú uspokojiť v krátkodobom alebo dlhodobom horizonte vrátane podrobného harmonogramu prvotnej fázy vykonávania iniciatívy.

Očakáva sa, že toto nariadenie nadobudne účinnosť 1. januára 2021.

Jeho vykonávaniu bude predchádzať

– niekoľko prípravných činností uskutočnených v rámci súčasného programu, ktoré sú potrebné predovšetkým na včasné začatie implementácie podprogramu Príroda a biodiverzita,

– prijatie viacročného pracovného programu, v ktorom sa vymedzí alokácia finančných prostriedkov v rámci každého podprogramu medzi rôzne druhy financovania, témy projektov alebo špecifické potreby, ktoré si vyžadujú predbežnú alokáciu finančných prostriedkov, druhy cieľových plánov, v rámci ktorých sa môže vyžadovať financovanie na strategické integrované projekty, ako aj maximálne obdobie oprávnenosti v súvislosti s implementáciou projektov.

1.4.2. Prínos zapojenia Únie (môže byť výsledkom rôznych faktorov, napr. lepšej koordinácie, právnej istoty, väčšej účinnosti alebo komplementárnosti). Na účely tohto bodu je „prínos zapojenia Únie“ hodnota vyplývajúca zo zásahu Únie, ktorá dopĺňa hodnotu, ktorú by inak vytvorili len samotné členské štáty.

Dôvody na akciu na európskej úrovni (*ex ante*)

Prínos programu vyplýva z jeho urýchľovacej úlohy, keďže podporuje rozvoj politiky Únie v oblasti životného prostredia a klímy, ako aj činnosti podporujúce dosahovanie cieľov Únie v oblasti životného prostredia a klímy vrátane príslušného prechodu na čistú energiu v celej Únii.

Problémy v oblasti životného prostredia vrátane zmeny klímy presahujú vzhľadom na svoju povahu politické, právne a človekom vytvorené hranice a členské štáty ich samy nedokážu

[41] Podľa článku 58 ods. 2 písm. a) alebo b) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

primerane vyriešiť. S cieľom efektívne vyriešiť uvedené problémy a predísť zlyhaniam koordinácie, ako aj uľahčiť koordinované začleňovanie otázok súvisiacich so životným prostredím a s klímou do rozpočtu Únie, a to prostredníctvom cielených akcií, sa vyžaduje zásah Únie vo forme špecializovaného nástroja pre oblasť životného prostredia a klímy vrátane energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov.

Účinnejšia implementácia sa dosiahne preto, lebo program LIFE prispieva k rozvoju, vykonávaniu a presadzovaniu politík a právnych predpisov v oblasti životného prostredia a ochrany klímy, pričom je v rámci neho zabezpečená koordinácia na úrovni Únie, a takisto poskytuje platformu na úrovni Únie určenú na spoločné využívanie najlepších postupov a názorné predvádzanie efektívnejších riešení vrátane riešení zameraných na prechod na čistú energiu s cieľom zopakovať ich v rámci Únie v širšom rozsahu.

Program LIFE umožňuje lepšie rozdelenie zodpovednosti, pričom sa v rámci neho takisto podporuje solidarita voči riadeniu/ochrane prírodného bohatstva Únie, ktoré je zvyčajne verejným statkom a nie je rovnomerne rozložené v rámci Únie. Náklady a prínosy súvisiace s týmto prírodným bohatstvom sa väčšinou neprejavia na trhu, a preto je potrebné zabezpečiť rozloženie súvisiaceho bremena na účely správneho fungovania jednotného trhu.

Program LIFE sa zameriava na projekty s relatívne malým rozsahom, pričom im poskytuje potrebné jednorazové investície v konkrétnej oblasti a pomáha im odstraňovať počiatočné prekážky, ako aj testovať nové prístupy, ktoré zase urýchľujú širšie akcie a začleňovanie politiky v oblasti životného prostredia a klímy do hlavných výdavkových nástrojov Únie.

Prostredníctvom strategických integrovaných projektov a strategických projektov v oblasti ochrany prírody program LIFE prispieva k vytváraniu synergií medzi finančnými prostriedkami Únie a vnútroštátnymi finančnými prostriedkami, ktoré uľahčujú vykonávanie právnych predpisov Únie.

Okrem toho sa z programu LIFE financujú tie akcie a opatrenia, ktoré by za iných okolností nedostatočne financovali samotné členské štáty. V niektorých súčastiach právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia, napríklad v smernici o biotopoch a smernici o národnom emisnom strope, sa vyslovene uznáva potreba financovania na úrovni Únie, ak majú byť dosiahnuté ich ciele.

Očakávaný prínos vytvorený Úniou (*ex post*) je spojený s jej urýchľovacím účinkom, ako aj s dosahom:

– nových/zmenených právnych predpisov a politík, ktoré boli schválené a vykonávané na medzinárodnej úrovni (napr. Parížska dohoda) alebo na úrovni Únie,

– vykonávania nových inovačných techník, prístupov a najlepších postupov a

– uplatňovania úspešných technických riešení a riešení týkajúcich sa politiky pri začleňovaní cieľov v oblasti životného prostredia, ochrany klímy a čistej energie do iných politík a do uplatňovanej praxe vo verejnom a v súkromnom sektore.

1.4.3. Poznatky získané z podobných skúseností v minulosti

V záverečnom hodnotení programu LIFE+ (2007 – 2013) sa dospelo k záveru, že v rámci programu sa úspešne podporovalo vykonávanie politiky a právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia s výrazným prínosom Únie. Zistilo sa však aj niekoľko nedostatkov. Prevažná väčšina týchto nedostatkov bola odstránená zavedením zmien do návrhu súčasného programu LIFE (2014 – 2020).

Účinnosť týchto zmien bola preskúmaná v nedávnom hodnotení programu LIFE v polovici obdobia. Hoci sa hodnotenie uskutočnilo v skorom štádiu implementácie programu, počas

ktorého boli spustené iba projekty so začiatkom v rokoch 2014 a 2015, potvrdilo sa, že program má potenciál byť účinný, efektívny a relevantný a prispieva k stratégii Európa 2020. Okrem toho prevažná väčšina zainteresovaných strán, ktoré sa zúčastnili na verejnej konzultácii, považuje program LIFE za veľmi dôležitý nástroj na riešenie priorít v oblasti životného prostredia a klímy.

Získané poznatky z hodnotenia v polovici obdobia a v prípade potreby aj odporúčania z iných preskúmaní programu LIFE sú zhrnuté ďalej. Týkajú sa troch aspektov: relevantnosti, súdržnosti a rozsahu programu; účinnosti a urýchľovacieho účinku a efektívnosti a zjednodušenia. Niektoré závery sa už zohľadnili počas implementácie súčasného programu.

1. Relevantnosť, súdržnosť a rozsah

• Program LIFE a jeho všeobecné ciele sú relevantné a zameriavajú sa na existujúce politické priority Únie v oblasti životného prostredia a klímy. Na tieto potreby sa takisto zameriava šesť prioritných oblastí vymedzených v existujúcom nariadení o programe LIFE.

• Približne 13 % projektov programu LIFE má dosah na viac ako jednu tematickú oblasť. Tieto „presahy“ sú synergické: ak zoberieme do úvahy vzájomnú prepojenosť prírodných zdrojov, tak viacúčelové projekty sú účinnejšie. Tento kombinovaný účinok je počas hodnotenia ocenený bonusovými bodmi.

• Malý rozpočet, rozsah plánovaných cieľov politiky a nové výzvy sú znakom toho, že do konca programového obdobia nie je možné sa primerane zaoberať všetkými oblasťami. Kritické množstvo, ktoré by bolo spúšťačom zmeny v riešení otázok v oblasti životného prostredia a klímy, by si vyžadovalo výrazné navýšenie rozpočtu.

• Zúženie tematického rozsahu programu by však malo vážne dôsledky z hľadiska riešenia jednej alebo viacerých priorít programu (napr. efektívne využívanie zdrojov, kvalita vody a ovzdušia, zníženie emisií skleníkových plynov, ochrana prírody a biodiverzity vrátane morského prostredia atď.).

• Presahy medzi grantmi financovanými programom LIFE a inými programami Únie (napr. demonštračné projekty v rámci iniciatívy Horizont 2020) sú synergické, keďže tieto programy majú odlišné, no navzájom previazané ciele a činnosti a zároveň sa líšia vo veľkosti a povahe. V niektorých oblastiach (t. j. príroda a biodiverzita vrátane morských ekosystémov) zohráva tento program jedinečnú a významnú úlohu. Synergie a komplementárnosť boli zaznamenané najmä v súvislosti s programami v oblasti výskumu, súdržnosti a rozvoja vidieka. No systematický rozvoj synergických mechanizmov by mohol priniesť príležitosť na zlepšenie.

2. Účinnosť a urýchľovací účinok

• Vo všeobecnosti sa rôzne druhy grantov (štandardné akčné projekty, integrované projekty, technická pomoc pre integrované projekty, prípravné projekty a podpora MVO) javia ako účinné vykonávacie mechanizmy.

• Integrované projekty, prostredníctvom ktorých sa koordinuje vykonávanie akcií vo veľkom územnom rozsahu, dokazujú, že majú významný potenciál zvýšiť urýchľovací účinok programu LIFE. Očakáva sa, že pomocou finančných prostriedkov programu LIFE vo výške 251,7 milióna EUR investovaných do integrovaných projektov v rámci súčasného programu v období 2014 –2016 sa naštartuje financovanie akcií v oblasti životného prostredia a ochrany klímy v celkovej výške 5,7 miliardy EUR. Na základe tohto sa očakáva, že za každé euro minuté v rámci programu LIFE sa koordinovaným spôsobom použije ďalších 22 EUR z iných zdrojov na ciele v oblasti životného prostredia a klímy.

• Pilotný finančný nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (PF4EE) sa zameriava na budovanie kapacít finančných inštitúcií s cieľom vytvoriť a otestovať osobitné úverové produkty zamerané na investície súkromného sektora do opatrení na zvyšovanie energetickej efektívnosti. Nástroj zaznamenal dobré zavádzanie a po pilotnej fáze aj možnosť navýšenia a začlenenia pilotných úverov v oblasti energetickej efektívnosti prostredníctvom relevantných finančných nástrojov mobilizovaných z programov Únie, a to najmä v rámci budúceho Fondu InvestEU.

• Výbor regiónov vyzval na to, aby sa prostredníctvom programu LIFE dosiahla vyššia komplementárnosť medzi nástrojom PF4EE a inými relevantnými finančnými nástrojmi.

• V rámci pilotného finančného nástroja na financovanie prírodného kapitálu (NCFF) sa poskytujú pôžičky, kapitál a záruky na opatrenia v oblasti ochrany prírody a adaptácie na zmenu klímy, ktoré môžu vytvárať príjmy alebo šetriť náklady. Jeho účelom je vytvoriť súbor reprodukovateľných a financovateľných operácií, ktoré budú dokazovať vhodnosť koncepcií a demonštrovať atraktívnosť operácií pre potenciálnych investorov priamym plnením cieľov v oblasti biodiverzity a adaptácie na zmenu klímy. Nástroj zaznamenal pomalé zavádzanie, keďže bolo potrebné prispôsobiť bankové postupy týkajúce sa posudzovania návratnosti takýchto investícií, ako aj zvýšiť kvalitu projektových žiadostí. V nadväznosti na hodnotenie programu LIFE v polovici obdobia sa vykonalo viacero úprav s cieľom zvýšiť viditeľnosť nástroja a sfunkčniť nástroj technickej pomoci. Výsledkom bol lepší plán realizácie projektov. Jedným z odporúčaní, ktorým sa ešte stále treba zaoberať, je doplnenie tejto finančnej podpory cielenými grantmi (kombinované financovanie).

• Verejné zákazky sa považujú za hodnotný mechanizmus realizácie na poskytovanie cielenej podpory pri príprave právnych predpisov a politiky v oblasti životného prostredia a klímy a na ich vykonávanie a presadzovanie. Majú dôležitý urýchľovací účinok.

3. Efektívnosť a zjednodušenie

• Delegovanie riadenia z Komisie na Výkonnú agentúru pre malé a stredné podniky (EASME) viedlo k ušetreným nákladom a zlepšila sa tým efektívnosť programu, pretože pri vykonávaní veľkého počtu homogénnych a štandardizovaných operácií potrebných na riadenie grantov to umožnilo zaviesť úspory z rozsahu.

• Program LIFE je v porovnaní s ostatnými programami Únie relatívne efektívny. Náklady na riadenie programu LIFE sú z relatívneho hľadiska významne nižšie ako náklady na riadenie iných podobných programov (napr. COSME a Horizont 2020). Postupy riadenia, pri ktorých sa využila externá podpora pri monitorovaní projektu, viedli k extrémne vysokej miere úspešnosti projektu a veľmi nízkej chybovosti (0,25 % v roku 2017 – najnižšia spomedzi všetkých programov Únie).

Ďalšie navrhované riešenia:

• Cielenejšie zameranie projektov na kľúčové priority by mohlo zvýšiť ich záber a výkonnosť, najmä v podprograme Životné prostredie, kde sa v súčasnosti v nariadeniach stanovujú tematické priority na obdobie siedmich rokov. Novým prioritám, ktoré sa objavia počas sedemročného programového obdobia (ako obehové hospodárstvo a príslušné sektory, napríklad plasty), alebo iným prioritám, ktoré nie sú v projektoch adekvátne zacielené (ak sú vyberané v nadväznosti na výzvy na predkladanie návrhov na základe prístupu zdola nahor) sa nemusí venovať dostatočný počet zásahov.

• Príjemcovia považujú administratívnu záťaž za privysokú. Je preto potrebné zjednodušiť nariadenie a postup podávania žiadostí a správ. Došlo už k zavedeniu niekoľkých zjednodušujúcich opatrení a prebieha testovanie ďalších.

• Účasť príjemcov z niektorých členských štátov je nízka, čo môže spôsobiť oslabenie urýchľovacieho účinku programu LIFE. Využívanie národných alokácií sa pri riešení tohto problému neukázalo ako účinné: výsledkom bola znížená účasť krajín, ktoré sa zúčastňovali viac, pričom účasť ostatných krajín sa nezvýšila. Od roku 2018 sa preto tento postup ruší. Hoci granty na budovanie kapacít zavedené v roku 2014 sa naďalej udeľujú a na závery je priskoro, výsledky sú nejednoznačné. Mali by sa hľadať nové spôsoby riešenia nerovnomernej účasti.

• Čím väčšia opakovateľnosť výsledkov projektu sa dosiahne, tým väčší bude urýchľovací účinok programu LIFE. Hoci zo správy z roku 2016 vyplýva, že približne tri štvrtiny projektov majú dobré predpoklady na zopakovanie, stále existuje priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o skutočné zopakovanie. Príjemcovia uvádzajú ako hlavné prekážky nedostatok finančných prostriedkov, nedostatočný záujem subjektov zodpovedných za prijímanie rozhodnutí a nepochopenie dôležitosti, nedostatok konkrétnych informácií a nedostatočnú komunikáciu o prenosných riešeniach, ako aj nedostatočné schopnosti v oblasti investičného plánovania.

1.4.4. Zlučiteľnosť a možná synergia s inými vhodnými nástrojmi

Program LIFE sa ako jediný fond Únie zameriava výlučne na ciele v oblasti životného prostredia a klímy vrátane prechodu na čistú energiu. Zameriava na špecifickú oblasť na pomedzí programov Únie na podporu výskumu a inovácií na jednej strane a programov Únie, z ktorých sa financuje zavádzanie opatrení vo veľkom rozsahu, na strane druhej (pozri obrázok 1 ďalej).

Ako vidieť na obrázku 1, prvá fáza s názvom *„výskum/inovácie“* zahŕňa primárne výskum, ktorý zvyšuje úroveň vedeckého poznania a technickej demonštrácie s cieľom preukázať životaschopnosť inovácií. Na túto oblasť sa program LIFE nevzťahuje, s výnimkou výskumných činností malého rozsahu, ktoré v projektoch podporujú iné ciele. V druhej fáze, ktorá má názov *„demonštrácia/najlepšie postupy“*, dochádza k testovaniu, demonštrácii a pilotnému preukázaniu účinnosti nových technológií, prístupov alebo politík ako spôsobov vykonávania politiky. Z programu LIFE sa financujú najmä akcie v tejto fáze, predovšetkým štandardné „tradičné“ akčné projekty. Z programu LIFE sa financujú aj akcie tretej fázy, ktorá má názov *„uľahčovanie využívania/rozširovanie/informovanosť“*, napríklad prostredníctvom strategických integrovaných projektov a činností podporujúcich prechod na čistú energiu. V tejto fáze sa v rámci projektov pripravuje pôda na zavedenie vhodných technológií a prístupov vo veľkom rozsahu. Štvrtá fáza, ktorá má názov *„financovanie ekologických riešení vo veľkom meradle“*, sa týka oblastí, kde existujú dôveryhodné technológie, prístupy alebo politiky, ale hlavnou prekážkou je nedostupnosť financovania. Z programu LIFE sa neposkytujú finančné prostriedky na implementáciu vo veľkom rozsahu.

Hoci sa činnosti programu LIFE zameriavajú na riešenie určitých problémov priamo na mieste, jeho hlavný prínos je nepriamy a spočíva v jeho úlohe pri urýchľovaní podpory akcií malého rozsahu, ktorých cieľom je iniciovať, rozšíriť alebo urýchliť postupy udržateľnej výroby, distribúcie a spotreby, a to prostredníctvom:

– uľahčovania tvorby a výmeny najlepších postupov a poznatkov,

– budovania kapacít a urýchľovania vykonávania politík a právnych predpisov v oblasti životného prostredia a klímy,

– pomoci zainteresovaným stranám pri testovaní technológií a riešení malého rozsahu,

– mobilizovania finančného krytia z iných zdrojov.

Obrázok 1. Rozsah programu LIFE a ostatných hlavných programov a fondov EÚ

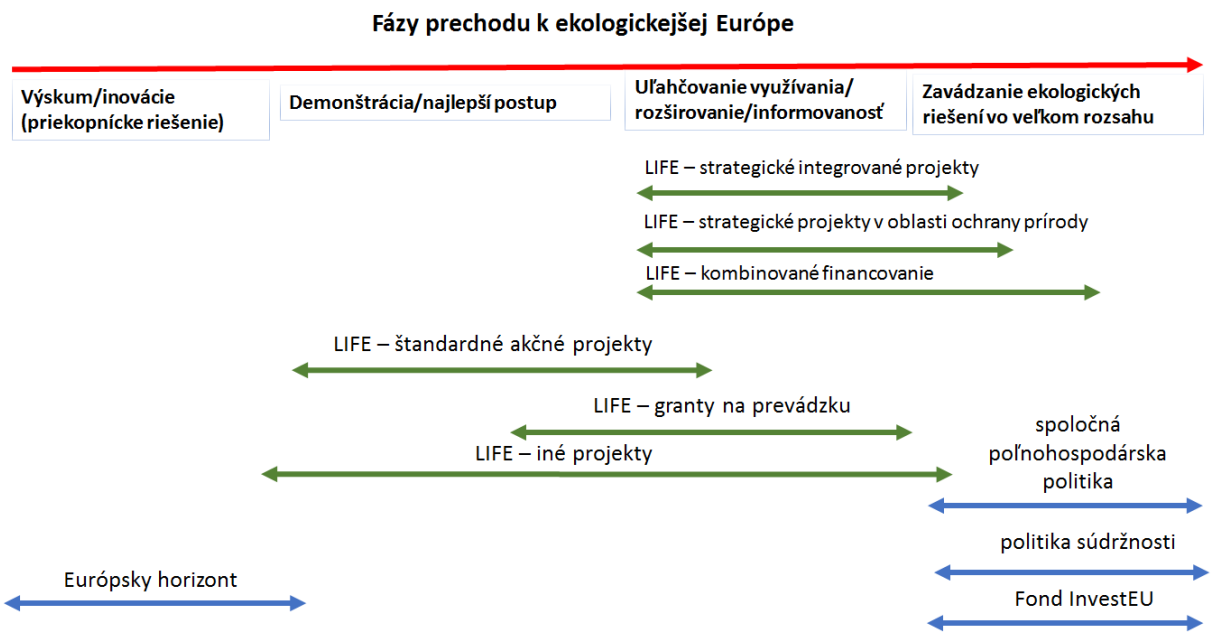

Zdroj: Európska komisia.

V posúdení vplyvu sa potvrdzujú závery z hodnotenia programu LIFE v polovici obdobia, že prekrývanie fáz financovania, ktoré sa týkajú vykonávania a tvorby politiky v oblasti životného prostredia a klímy, je synergické (pozri obrázok 1).

Synergie sa budú vytvárať predovšetkým s [fondom InvestEU], najmä jeho zložkou pre udržateľnú infraštruktúru, s [Európskym horizontom, Európskym fondom regionálneho rozvoja, Kohéznym fondom Európskym sociálnym fondom+, Európskym poľnohospodárskym fondom pre rozvoj vidieka a Európskym námorným a rybárskym fondom].

Program LIFE je navrhnutý tak, aby podporoval metódy demonštrácie, prístupy a najlepšie postupy, ktoré sa dajú zopakovať a rozšíriť vo väčších programoch. Strategické integrované projekty LIFE mobilizujú iné európske, národné, regionálne a súkromné fondy na vykonávanie kľúčových plánov v oblasti životného prostredia a klímy (napr. plány manažmentu povodia, plány čistého ovzdušia atď.). V rámci strategických projektov v oblasti ochrany prírody sa najmä v podprograme Príroda a biodiverzita implementujú ucelené akčné programy s cieľom začleniť ciele a priority Únie v oblasti ochrany prírody a biodiverzity do iných politík a finančných nástrojov, a to aj prostredníctvom koordinovaného vykonávania prioritných akčných rámcov, ktoré boli vytvorené podľa smernice 92/43/EHS. Cieľom týchto projektov je koordinovať dostupné zdroje na podporu cieľov v oblasti ochrany prírody a biodiverzity, čo zlepší ich začlenenie.

V rámci posúdenia vplyvu sa preskúmali aj dve osobitné možnosti týkajúce sa rozsahu pôsobnosti programu LIFE s cieľom vytvoriť lepšie potenciálne synergie, odstrániť nedostatky a vyriešiť prekrývanie:

Na jednej strane, vzhľadom na podobné ciele a fázy podprogramu Ochrana klímy programu LIFE, začlenením podporných akcií na prechod na čistú energiu sa upevní celková súdržnosť a synergie programu pri vykonávaní politík Únie v oblasti životného prostredia, klímy a čistej energie.

Na strane druhej sa pokračovaním financovania systému BEST[42] v rámci podprogramu Príroda a biodiverzita programu LIFE odstránia nedostatky financovania v oblasti biodiverzity v najvzdialenejších regiónoch a v zámorských krajinách a na zámorských územiach a umožní to proces ďalšieho vytvárania synergií, ktorý sa už začal v rámci systému BEST.

1.5. Trvanie a finančný vplyv

☑ **obmedzené trvanie**

☑ v platnosti od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2027.

☑ Finančný vplyv na viazané rozpočtové prostriedky od roku 2021 do roku 2027 a na platobné rozpočtové prostriedky od roku 2021 do roku 2036.

☐ **neobmedzené trvanie**

Počiatočná fáza implementácie bude trvať od RRRR do RRRR,

a potom bude implementácia pokračovať v plnom rozsahu.

1.6. Plánovaný spôsob riadenia[43]

☑ **Priame riadenie** na úrovni Komisie

☑ prostredníctvom jej útvarov vrátane jej zamestnancov v delegáciách Únie,

☑ prostredníctvom výkonných agentúr.

☐ **Zdieľané riadenie** s členskými štátmi

☑ **Nepriame riadenie,** pri ktorom sa plnením rozpočtu poveria:

☑ tretie krajiny alebo subjekty, ktoré tieto krajiny určili,

☑ medzinárodné organizácie a ich agentúry (uveďte),

☑Európska investičná banka (EIB) a Európsky investičný fond,

☑ subjekty uvedené v článkoch 70 a 71 nariadenia o rozpočtových pravidlách,

☑ verejnoprávne subjekty,

☑ súkromnoprávne subjekty poverené vykonávaním verejnej služby, pokiaľ tieto subjekty poskytujú dostatočné finančné záruky,

☑ súkromnoprávne subjekty spravované právom členského štátu, ktoré sú poverené vykonávaním verejno-súkromného partnerstva a ktoré poskytujú dostatočné finančné záruky,

☐ osoby poverené vykonávaním osobitných činností v oblasti SZBP podľa hlavy v Zmluvy o Európskej únii a určené v príslušnom základnom akte.

V prípade viacerých spôsobov riadenia uveďte v oddiele „Poznámky“ presnejšie vysvetlenie.

---

42 Vzhľadom na absenciu špecifického právneho základu rozhoduje o financovaní tohto systému každý rok rozpočtový orgán: v roku 2018 sa financuje prípravná akcia. Na základe nariadenia o rozpočtových pravidlách sa má v rámci prípravnej akcie pripraviť návrh na prijatie budúcich akcií, pričom prípravná akcia sa nesmie obnoviť na obdobie dlhšie ako tri po sebe nasledujúce roky. Je preto nutné vytvoriť finančný rámec na pokračovanie systému BEST po roku 2020.

43 Vysvetlenie spôsobov riadenia a odkazy na nariadenie o rozpočtových pravidlách sú k dispozícii na webovom sídle BudgWeb: https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx.

Poznámky:

Implementáciou programu LIFE môže byť poverená výkonná agentúra v závislosti od výsledkov analýzy nákladov a prínosov a s tým spojených rozhodnutí, ktoré sa prijmú. Vo výnimočných prípadoch a pre obmedzenú časť finančného krytia programu sa môže využiť nepriame riadenie, keď sa plnením rozpočtu poveria medzinárodné organizácie, Európska investičná banka, Európsky investičný fond alebo iné organizácie. Bude to závisieť od povahy daných úloh.

2. OPATRENIA V OBLASTI RIADENIA

2.1. Opatrenia týkajúce sa monitorovania a predkladania správ

Uveďte časový interval a podmienky.

V hodnotení v polovici obdobia sa súčasné monitorovanie a hodnotenie považovalo za do značnej miery účinné a efektívne.

Z hľadiska použitia finančných prostriedkov v projektoch vyplýva z výsledkov kontrol *ex post* programu LIFE+, ako aj z výsledkov monitorovania projektov programu LIFE na mieste, že veľmi vysoké percento projektov má dobré výsledky a že miera chybovosti programu, t. j. suma považovaná za rizikovú, je hlboko pod dvojpercentným referenčným prahom významnosti a naďalej klesá: v roku 2012 to bolo 2,27 EUR na každých minutých 100 EUR, pričom v roku 2015 klesla táto suma na 1,24 EUR, v roku 2016 na 0,44 EUR a v roku 2017 až na 0,25 EUR – čo je najmenej spomedzi všetkých programov Únie.

Monitorovanie programu vychádza z poznatkov získaných z predošlých programov a uskutočňuje sa:

1. na úrovni projektu a

2. na úrovni programu.

1. Vo všetkých návrhoch sa uvedú očakávané výsledky vyjadrené výstupmi na úrovni projektu. Tieto výstupy sú definované na základe súboru vopred určených kľúčových výkonnostných ukazovateľov. Tie schvaľuje pri projektoch monitorovací tím a projektový úradník a tvoria základ monitorovania pokroku v realizácii projektu. V správe v polovici obdobia projektu a na jeho konci sa ukazovatele pravidelne aktualizujú a očakávané hodnoty sa porovnávajú so skutočnými hodnotami.

Pri projektoch z oblasti životného prostredia, prírody a biodiverzity a z oblasti ochrany klímy sa monitorovacie kontroly predpokladajú aspoň raz za rok a každý projekt kontrolujú zamestnanci Komisie aspoň raz. Príjemca dostáva spätnú väzbu, aby mohol zlepšiť svoju výkonnosť. Na začiatku každého projektu sa vytvorí monitorovací súbor vo forme krátkej správy obsahujúcej opis projektu, zhrnutie akcií a očakávané výstupy a výsledky. Výročné kontroly monitorovacieho tímu poskytnú prehľad o implementácii projektu a včas odhalia problémy, ktoré sa následne pohotovo riešia. Toto prispieva k vysokej miere úspešnosti projektov a k nízkej miere chybovosti programu.

Spolu so záverečnou správou sa v rámci každého projektu musí predložiť plán na obdobie po ukončení programu LIFE, ktorý bude okrem iného obsahovať zoznam očakávaných vplyvov, ktoré slúžia ako základ pri hodnotení udržateľnosti výsledkov projektu. Súčasná prax monitorovacích kontrol *ex post* vybraných projektov bude pokračovať aj naďalej. Takto sa získajú informácie o opakovateľnosti projektov po jednom roku a prispeje to k hodnoteniu urýchľovacieho účinku programu.

2. Viacročné pracovné programy stanovujú na úrovni programu špecifické tematické priority na obdobie ich trvania, ako aj špecifické ciele vrátane očakávaných výstupov (t. j. očakávaný počet strategických integrovaných projektov, pokrytie sústavy Natura 2000 projektmi LIFE, pokrytie správneho územia povodia projektmi LIFE). Každý rok po skončení výzvy na prekladanie návrhov Komisia posúdi, či sa v danej oblasti činnosti financoval dostatočný počet projektov, a urobí potrebné úpravy s cieľom dosiahnuť strednodobé ciele.

Hlavné dosiahnuté výsledky v jednotlivých prioritách sa prezentujú na skupinových zasadnutiach a sú zhrnuté v tematických správach. Patria medzi nástroje, ktoré sa používajú na šírenie výsledkov a pri tvorbe a vykonávaní politiky.

Obzvlášť zložité je hodnotiť urýchľovací účinok programu LIFE, najmä z hľadiska širokej škály financovaných iniciatív, ako aj z hľadiska toho, že urýchľujúci účinok projektov sa prejaví hlavne v dlhodobom horizonte, čiže až po ich ukončení. Je preto potrebné nájsť rovnováhu medzi nutnosťou získať podrobné a relevantné údaje na jednej strane a príslušnými nákladmi a administratívnou záťažou na strane príjemcu na strane druhej.

Na tieto účely sa použijú tieto zdroje informácií v kombinácii s údajmi zozbieranými na úrovni projektu:

1. na základe zdrojov a nástrojov, ktoré nesúvisia so samotným projektom (napr. regionálne údaje o kvalite ovzdušia alebo údaje z registra podnikov), sa bude hodnotiť vzorka výsledkov projektov. Tieto projekty sa budú vyberať systematicky;

2. príjemcovia ukončených projektov budú na dobrovoľnom základe poskytovať údaje, ktoré sa overia na základe vzoriek a prostredníctvom kontrol *ex post*;

3. budú sa systematicky zbierať údaje o celkovej výške finančných zdrojov, ktoré sa v projektoch mobilizujú a/alebo koordinujú;

4. zistenia hlavných aktérov na národnej úrovni a úrovni Únie.

Týmto spôsobom sa záťaž súvisiaca so zbieraním údajov presunie z príjemcov na monitorovacie subjekty (monitorovací tím, externých monitorovacích úradníkov, agentúru EASME a Komisiu).

V roku 2024 sa vykoná hodnotenie programu LIFE v polovici obdobia a v roku 2027 hodnotenie *ex-post*. Ako sa uvádza v posúdení vplyvu, tieto hodnotenia poskytnú prehľad o prebiehajúcom programe, ktorý bude doplnený o analýzu výkonnosti programu LIFE v rokoch 2014 – 2020 a vplyvu programu LIFE+ so zreteľom na priemerné obdobie trvania projektov.

Ako vyplýva z oznámenia o VFR, rámec monitorovania bude zahŕňať aj metodiku sledovania výdavkov súvisiacich s oblasťou klímy a biodiverzity, aby sa preukázali súvisiace prínosy programu ku konkrétnym prioritám, ako je ochrana klímy a biodiverzita, a aby sa sprehľadnil objem dostupných prostriedkov na tieto priority v rámci celého programu LIFE.

Týmto bude možné každý rok určiť výdavky spojené s týmito dvoma prioritami v rámci celého programu LIFE.

2.2. Systémy riadenia a kontroly

2.2.1. Opodstatnenie navrhovaných spôsobov riadenia, mechanizmu vykonávania financovania, spôsobov platieb a stratégie kontrol

Spôsob riadenia programu LIFE predstavuje centrálne priame riadenie na úrovni Komisie, ktorá môže riadením čiastočne poveriť existujúcu výkonnú agentúru. Príležitostne sa v prípade osobitných akcií *ad hoc* môže využiť aj nepriame riadenie.

Komisii budú pomáhať expertné skupiny zložené zo zástupcov členských štátov.

Systém vnútornej kontroly vychádza zo získaných poznatkov. Pozostáva z niekoľkých hlavných prvkov, ktoré sa vzťahujú na všetky finančné transakcie – granty, verejné obstarávania a ceny. Týmito prvkami sú:

– postup schvaľovania finančných transakcií založený predovšetkým na kontrole *ex ante* každej transakcie a na špecifických kontrolách niektorých transakcií,

– kontroly finančnej a technickej spôsobilosti žiadateľov alebo uchádzačov uskutočňované pred udelením prostriedkov,

– výročné správy o hospodárení a výkonnosti, ako aj iné správy zamerané na účtovné, finančné a prevádzkové riadenie.

Na mieste sa vykonajú audity *ex post* pre vopred stanovený počet projektov – projekty sa budú vyberať buď s ohľadom na riziko (s cieľom odhaliť a opraviť chyby), alebo z dôvodu odobratia reprezentatívnych vzoriek (s cieľom poskytnúť povoľujúcemu úradníkovi primerané uistenie o zákonnosti a riadnosti transakcií).

Kontrolná stratégia zohľadňuje odporúčania vyplývajúce z hodnotení programu, správy vydané vnútorným audítorom a osobitnú správu Dvora audítorov s cieľom zvýšiť efektívnosť a celoeurópsky prínos programu.

2.2.2. Informácie o zistených rizikách a systémoch vnútornej kontroly zavedených na ich zmierňovanie

Systém vnútornej kontroly je do veľkej miery založený na 25-ročných skúsenostiach s riadením programu LIFE.

Príjemcami projektov je široká škála rôznych organizácií od malých po veľké podniky (podniky tvoria 44 % z celkového počtu príjemcov, pričom 33 % z nich tvoria malé a stredné podniky), ako aj súkromné nekomerčné organizácie (24 %) a verejné subjekty (32 %).

Návrhy sa vyberajú na základe profesijnej kvalifikácie a finančnej stability príjemcov, ako aj ďalších kritérií stanovených právnym základom.

Počas procesu výberu sa používa systém včasného varovania, aby sa odhalili možné riziká spojené s potenciálnymi príjemcami centrálne riadených grantov. V procese výberu projektov sa analyzuje riziko dvojitého financovania a dochádza k systematickým výmenám informácií s ostatnými útvarmi.

V záujme riešenia osobitných potrieb riadenia a financovania sa na mieste organizuje odborná príprava pre projektových manažérov venované rozličným fázam cyklu riadenia projektu. V záujme vyriešenia konkrétnych otázok sa odporúča priamy kontakt s projektovými a finančnými pracovníkmi Komisie a agentúry.

Hlavné požiadavky dohody o grante sa príjemcom náležite vysvetlia pri kontrole na mieste a na koordinačných stretnutiach. Ako hodnotný nástroj na zníženie prípadov neplnenia povinností sa ukázali predovšetkým monitorovacie misie na začiatku projektov, ktorých cieľom je odhaliť a vyriešiť potenciálne problémy vo veľmi skorom štádiu, najmä na úrovni kontrolných systémov zavedených príjemcami.

Pre audítorov *ex post* sa zorganizujú informačné stretnutia o povahe podvodov, ktoré by sa mohli odhaliť počas auditu finančných výkazov na mieste. Doplňujúce informácie o stratégii boja proti podvodom sú uvedené v bode 2.3 ďalej.

Riziká zistené pri implementácii programu patria najmä do týchto kategórií:

– riziko nedostatočného alebo neefektívneho cieleného využívania finančných prostriedkov, ako aj riziko ich prílišného rozdrobenia z dôvodu väčšieho územného alebo tematického rozsahu,

– chyby a nedostatky vyplývajúce z komplexnosti pravidiel pre príjemcov a Komisiu (napr. oprávnenosť nákladov, viacero rozpočtových riadkov).

Ak sa riadením programu LIFE poverí výkonná agentúra, existujú tieto riziká:

– strata údajov pochádzajúcich z projektov, ktoré by mohli slúžiť ako vstupy pre tvorbu politiky a naopak,

– v prípade čiastočného delegovania problémy s koordináciou (s výkonnou agentúrou, inými darcami alebo finančnými inštitúciami),

– riziko absencie jasného vymedzenia zodpovednosti pri riadení a kontrole úloh delegovaných na výkonnú agentúru, ak je čiastočne poverená riadením programu.

Na zníženie prvých dvoch rizík sa v rámci posúdenia vplyvu analyzovali konkrétne možnosti:

1. Zlepšenie strategického zamerania programu zjednodušením nariadenia a viacročného pracovného programu;

2. Zníženie administratívnej záťaže žiadateľov alebo príjemcov;

3. Zoštíhlenie postupov pri plnení rozpočtu Únie.

V minulosti sa riziku možných vedľajších účinkov presunu riadenia na agentúru EASME, akými bol nedostatok kontinuity a strata údajov, ktoré by mohli slúžiť ako vstup pre tvorbu politiky a naopak, predišlo tým, že sa kľúčové ľudské zdroje presunuli z Komisie do agentúry EASME a vytvorila sa stratégia na začleňovanie politík, ktorá obsahuje pravidelné i jednorazové činnosti, s cieľom zabezpečiť, aby:

– sa potreby politiky odrážali v implementácii programu a projektov,

– tvorcovia politiky mali k dispozícii a mohli používať relevantné výstupy a zistenia z projektov.

Táto stratégia zahŕňa činnosti, ako napríklad odbornú prípravu pre zamestnancov agentúry v oblasti osobitných politík, spoločné tematické skupinové zasadnutia k projektom, spoločnú diskusiu s cieľom zohľadniť potreby politiky vo výzvach na predkladanie návrhov, poskytovanie spätnej väzby k výstupom z projektov, ktoré sú relevantné pre tvorbu politiky atď.

2.2.3. Odhad a opodstatnenie nákladovej účinnosti kontrol (pomer náklady na kontroly – hodnota súvisiacich riadených finančných prostriedkov) a posúdenie očakávaných úrovní rizika chyby (pri platbe a uzavretí)

V súčasnosti je riadenie programu LIFE 2014 – 2020 prevažne delegované na výkonnú agentúru. Finančný výkaz vychádza z predpokladu, že program budú v rokoch 2020 – 2027 implementovať interne útvary Komisie. Nákladová efektívnosť spojená s využívaním externej výkonnej agentúry sa zhodnotí na základe analýzy nákladov a prínosov.

Projekty:

– výber projektov/hodnotenie projektov/rokovanie o projektoch: preventívne kontroly všetkých súborov, v prípade potreby s pomocou externých odborníkov,

– implementácia projektov prostredníctvom grantov: preventívne a detekčné monitorovanie, kontroly na mieste pre každý projekt minimálne raz počas ich trvania,

– pred záverečnou platbou: detekčné a nápravné kontroly, administratívna kontrola všetkých súborov vrátane rozsiahleho používania osvedčení o externom audite.

Každý rok sa budú na mieste vykonávať kontroly grantov *ex post*. Okrem toho sa zavedie nový druh auditov, „administratívne audity“, na vykonávanie kontrol riadenia bez potreby cestovať na dané miesto.

Kontroly v rámci programu LIFE nemožno oddeliť od riadenia programu: v roku 2017 boli celkové výdavky na riadenie 20 miliónov EUR vrátane všetkých kontrol na mieste. To zodpovedá štyrom percentám celkovej sumy, ktorú program spravoval v roku 2017.

Odhaduje sa, že náklady na kontrolu mierne klesnú, keďže sa očakáva zjednodušenie riadenia programu LIFE a pravidiel pre oprávnenosť nákladov.

• S ohľadom na skúsenosti z prebiehajúceho pilotného projektu by sa malo zvážiť, či naďalej upustiť od požiadavky, že na začiatku procesu podania žiadosti je nutné odovzdať kompletný návrh, a namiesto toho uplatniť na štandardné projekty dvojstupňový postup udeľovania grantov. Tento postup sa už využil pri integrovaných projektoch a testuje sa na niektorých tradičných projektoch. Znížila by sa tým administratívna záťaž žiadateľov.

• Prispôsobiť požiadavky na podávanie správ vzhľadom na dĺžku a komplexnosť projektov a hodnotu grantu.

• Zjednodušiť databázu ukazovateľov podľa zamerania projektu.

• Použiť zjednodušené vykazovanie nákladov, platby založené na výsledkoch, obmedzenie oprávnených nákladov na granty.

• Použiť kaskádové granty s obmedzeným podávaním správ v spolupráci s monitorovacím tímom.

• Zjednodušiť podávanie žiadostí vrátane zjednodušených formulárov a podkladov.

2.3. Opatrenia na predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam

Uveďte existujúce a plánované preventívne a ochranné opatrenia, napr. zo stratégie boja proti podvodom.

Podvod zahŕňa interné a externé pochybenia. Rozumie sa ním predovšetkým akékoľvek narušenie finančných záujmov Európskej únie, ako ich definuje Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev. Kľúčovým prvkom, ktorým sa podvod odlišuje od nezrovnalosti, je zámer. Podvod môže okrem finančného vplyvu predstavovať aj riziko ohrozenia dobrej povesti.

V súlade s metodikou a usmernením úradu OLAF sa vypracovala osobitná stratégia boja proti podvodom na úrovni GR, ktorá vychádza z posúdenia rizika podvodu v hlavnom finančnom hospodárení a v činnostiach spojených s nefinančným hospodárením.

Posúdenie rizika podvodu sa uskutočnilo v júni až auguste 2015 a bude sa aktualizovať v roku 2018. V posúdení rizika podvodu sa zohľadnil aj audit Útvaru pre vnútorný audit, ktorý nadväzoval na audit stratégie boja proti podvodom, ktorú vypracoval SIAC, ako aj správy Dvora audítorov. Celkový záver vykonaného

posúdenia rizika podvodu je taký, že reziduálne riziko významného neodhaleného podvodu je nízke (pravdepodobnosť a vplyv).

Osobitne sa prehodnocovali oblasti, v ktorých sa reziduálne riziko vyhodnotilo ako nízke až stredne vysoké:

1. Verejné obstarávanie: Na základe posúdenia rizika je možné konštatovať, že zavedené kontroly účinne znižujú hlavné riziká podvodu v prípravnej, hodnotiacej, udeľovacej a implementačnej fáze verejného obstarávania (t. j. neobjektívne súťažné podklady, utajený konflikt záujmov, nespravodlivý postup hodnotenia, kolúzia medzi dodávateľmi, kolúzia s dodávateľom a obchodovanie s využitím dôverných informácií, neexistujúci dodávatelia, plagiátorstvo, dvojité financovanie). Nízke až stredne vysoké odhadované reziduálne riziko sa zistilo v týchto oblastiach: a) kolúzia s dodávateľom na akceptovaní podpriemerného výkonu; b) plagiátorstvo alebo náhrada výrobku. Stredne vysoké odhadované reziduálne riziko sa zistilo v oblasti c) dvojitého financovania.

Tieto nízke až stredne vysoké reziduálne riziká podvodu sa riešia prostredníctvom pravidelného používania kontrolných zoznamov varovných ukazovateľov (súčasť revidovanej stratégie boja proti podvodom) a používania externých databáz (napr. uvedených na webovej lokalite úradu OLAF venovanej boju proti podvodom) spolu s organizovaním doplňujúcej odbornej prípravy v spolupráci s úradom OLAF.

2. Granty: Na základe posúdenia rizika je možné konštatovať, že zavedené kontroly účinne znižujú hlavné riziká podvodu v hodnotiacej fáze, vo fáze uzatvorenia zmluvy a vo fáze *ex post* grantového procesu (t. j. utajený konflikt záujmov, nespravodlivý postup hodnotenia, akcie nevykonávané podľa technického opisu, vyplatenie nadmerných súm, dvojité financovanie a pokus o podvod). Stredne vysoké odhadované reziduálne riziko sa zistilo v oblasti: 1) dvojitého financovania; a nízke až stredne vysoké odhadované reziduálne riziko: 2) prípady potenciálneho podvodu sa nezistili.

Tieto riziká sa ďalej znižujú prostredníctvom doplňujúcej odbornej prípravy v spolupráci s úradom OLAF a pravidelného používania kontrolných zoznamov varovných ukazovateľov (súčasť revidovanej stratégie boja proti podvodom).

3. Administratívne výdavky: Na základe posúdenia rizika je možné konštatovať, že zavedené kontroly účinne znižujú hlavné riziká podvodu v oblasti odbornej prípravy, publikovania a interných zasadnutí, ako aj administratívne výdavky na spoločenské podujatia a reprezentačné účely (t. j. potenciálne podvodné vyplatenie neoprávnených nákladov).

3. ODHADOVANÝ FINANČNÝ VPLYV NÁVRHU/INICIATÍVY

3.1. Okruh viacročného finančného rámca a nové navrhované rozpočtové riadky výdavkov

Okruh viacročného finančného rámca	Rozpočtový riadok	Druh výdavkov	Príspevky			
	09 02 Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE)	DRP/NRP[44].	krajín EZVO[45]	kandidátskych krajín	tretích krajín	v zmysle článku [21 ods. 2 písm. b)] nariadenia o rozpočtových pravidlách
Okruh 3 – Prírodné zdroje a životné prostredie	09 02 XX Životné prostredie	DRP	ÁNO	ÁNO	ÁNO	NIE
	09 02 XX XX Príroda a biodiverzita	DRP	ÁNO	ÁNO	ÁNO	NIE
	09 02 XX XX Obehové hospodárstvo a kvalita života	DRP	ÁNO	ÁNO	ÁNO	NIE
	09 02 XX Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy	DRP	ÁNO	ÁNO	ÁNO	NIE
	09 02 XX Prechod na čistú energiu	DRP	ÁNO	ÁNO	ÁNO	NIE
	09 01 XX XX Životné prostredie – výdavky na administratívne riadenie	NRP	ÁNO	ÁNO	ÁNO	NIE
	09 01 XX XX Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy – výdavky na administratívne riadenie	NRP	ÁNO	ÁNO	ÁNO	NIE
	09 01 XX XX Prechod na čistú energiu – výdavky na administratívne riadenie	NRP	ÁNO	ÁNO	ÁNO	NIE

Navrhované rozpočtové riadky zobrazujú oblasti činnosti uvedené v návrhoch Komisie na nový viacročný finančný rámec (VFR) na roky 2021 – 2027 [COM(2018) 321 final] prijaté 2. mája 2018 a zodpovedajú štruktúre programu LIFE, ako je uvedené v návrhu nariadenia.

Rozpočtová nomenklatúra nachádzajúca sa v legislatívnom finančnom výkaze sa môže zmeniť a stále podlieha ďalším rozhodnutiam, ktoré sa prijmú.

44 DRP = diferencované rozpočtové prostriedky/NRP = nediferencované rozpočtové prostriedky.

45 EZVO: Európske združenie voľného obchodu.

3.2. Odhadovaný vplyv na výdavky

3.2.1. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na výdavky [46]

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Okruh viacročného finančného rámca	3	Prírodné zdroje a životné prostredie

			2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Po roku 2027***	**SPOLU**
09 02 XX XX Príroda a biodiverzita	Záväzky	(1)	**261,992**	**268,057**	**277,446**	**290,490**	**307,658**	**329,587**	**355,431**	0,000	**2 090,660**
	Platby	(2)	9,268	102,459	127,137	156,468	191,813	228,469	258,373	1 016,672	**2 090,660**
09 02 XX XX Obehové hospodárstvo a kvalita života	Záväzky	(1)	**164,507**	**168,315**	**174,210**	**182,400**	**193,180**	**206,950**	**223,177**	0,000	**1 312,740**
	Platby	(2)	5,820	64,335	79,831	98,248	120,440	143,458	162,234	638 376	**1 312,740**
09 02 XX Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy	Záväzky	(1)	122,203	124,671	127,128	129,937	132,564	135,333	137,190	0,000	**909,027**
	Platby	(2)	2,625	46,522	57,168	69,099	81,848	93,115	98,996	459,653	**909,027**
09 02 XX Prechod na čistú energiu	Záväzky	(1)	132,117	134,810	137,556	140,357	143,214	146,129	148,317	**0,000**	**982,500**
	Platby	(2)	6,247	52,548	63,913	76,317	89,829	101,689	108,113	483,846	**982,500**
09 01 XX XX Životné prostredie – výdavky na administratívne riadenie [47]	Záväzky = Platby	(3)	13,500	13,600	13,700	13,800	13,900	14,000	14,100	0,000	**96,600**

[46] Z dôvodu zaokrúhľovania celková suma nepredstavuje presný súčet jednotlivých položiek.

[47] Administratívne rozpočtové prostriedky financované z finančného krytia programu. Zahŕňajú sumy potrebné na riadenie nesplatených záväzkov („dedičstvo“) programov na obdobie rokov 2014 – 2020, ktoré v súčasnosti riadi výkonná agentúra.

09 01 XX XX Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy – výdavky na administratívne riadenie	Záväzky = Platby	(3)	5,684	5,773	5,925	5,777	5,864	5,864	6,086	0,000	**40,973**
09 01 XX XX Prechod na čistú energiu – výdavky na administratívne riadenie [48]	Záväzky = Platby	(3)	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	0,000	**17,500**
Životné prostredie	Záväzky		439,999	449,972	465,356	486,690	514,738	550,537	592,708	0,000	**3 500,000**
	Platby		28,588	180,394	220,668	268,516	326,153	385,927	434,707	1 655,048	**3 500,000**
Ochrana klímy	Záväzky		262,504	267,754	273,109	278,571	284,143	289,826	294,093	0,000	**1 950,000**
	Platby		17,056	107,343	129,506	153,693	180,041	203,168	215,695	943,499	**1 950,000**
Rozpočtové prostriedky na finančné krytie programu SPOLU	Záväzky	= 1 + 3	702,503	717,726	738,465	765,261	798,881	840,363	886,801		**5 450,000**
	Platby	= 2 + 3	45,643	287,736	350,174	422,208	506,194	589,095	650,402	2 598,547	**5 450,000**

Okruh viacročného finančného rámca	7	„Administratívne výdavky“

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

[48] Administratívne rozpočtové prostriedky financované z finančného krytia programu. Nezahŕňajú sumy potrebné na riadenie nesplatených záväzkov („dedičstvo“) programov na obdobie rokov 2014 – 2020, pretože boli financované v rámci programu Horizont 2020.

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	*Po roku 2027*	SPOLU
Ľudské zdroje[49]		17,017	21,879	28,314	30,602	35,464	38,038	40,755		**212,069**
Ostatné administratívne výdavky		1,061	1,312	1,920	1,620	1,646	1,746	2,396		**11,702**
Rozpočtové prostriedky v rámci OKRUHU 7 viacročného finančného rámca SPOLU	**18,078**	**18,078**	**23,191**	**30,234**	**32,222**	**37,110**	**39,784**	**43,151**		**223,771**

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	*Po roku 2027*	SPOLU
Rozpočtové prostriedky v rámci všetkých OKRUHOV viacročného finančného rámca **SPOLU**	Záväzky	720,580	740,917	768,699	797,483	835,991	880,148	929,952	**0**	**5673,771**
	Platby	63,721	310,927	380,408	454,431	543,304	628,879	693,553	2 598,547	**5673,771**

[49] Očakáva sa, že implementáciou programu bude čiastočne poverená výkonná agentúra v závislosti od výsledkov analýzy nákladov a prínosov a s tým spojených rozhodnutí, ktoré sa prijmú. Súvisiace administratívne rozpočtové prostriedky na implementáciu programu v Komisii a vo výkonnej agentúre budú primerane prispôsobené.

3.2.2. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na administratívne rozpočtové prostriedky

– ☐ Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie administratívnych rozpočtových prostriedkov.

– ☑ Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie administratívnych rozpočtových prostriedkov, ako je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Roky	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**SPOLU**
OKRUH 7 viacročného finančného rámca								
Ľudské zdroje[50]	17,017	21,879	28,314	30,602	35,464	38,038	40,755	**212,069**
Ostatné administratívne výdavky	1,061	1,312	1,920	1,620	1,646	1,746	2,396	**11,702**
Medzisúčet OKRUHU 7 viacročného finančného rámca	**18,078**	**23,191**	**30,234**	**32,222**	**37,110**	**39,784**	**43,151**	**223,771**
Mimo OKRUHU 7[51] viacročného finančného rámca								
Ľudské zdroje	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Ostatné administratívne výdavky	21,684	21,873	22,125	22,077	22,264	22,364	22,686	**155,073**
Medzisúčet mimo OKRUHU 7 viacročného finančného rámca	**21,684**	**21,873**	**22,125**	**22,077**	**22,264**	**22,364**	**22,686**	**155,073**
SPOLU	**39,761856**	**45,064144**	**52,358484**	**54,298484**	**59,374624**	**62,148624**	**65,837624**	**378,84384**

Rozpočtové prostriedky potrebné na ľudské zdroje a na ostatné administratívne výdavky budú pokryté rozpočtovými prostriedkami GR, ktoré už boli pridelené na riadenie akcie a/alebo boli prerozdelené v rámci GR, a v prípade potreby budú doplnené zdrojmi, ktoré sa môžu prideliť riadiacemu GR v rámci ročného postupu prideľovania zdrojov a v závislosti od rozpočtových obmedzení.

50 Príslušné tri GR nemajú k dispozícii inštalovanú kapacitu ľudských zdrojov na riadenie plánovaných činností, pretože žiadne z nich neriadi prevažnú časť činností patriacich do rámca programu LIFE na obdobie rokov 2014 – 2020. Riadenie vykonáva externe výkonná agentúra, pričom sa očakáva stály nárast v rámci podprogramov riadených GR pre životné prostredie (Príroda a biodiverzita a Obehové hospodárstvo a kvalita života).

51 Technická a/alebo administratívna pomoc a výdavky určené na financovanie implementácie programov a/alebo akcií Európskej únie (pôvodné rozpočtové riadky „BA“), nepriamy výskum, priamy výskum.

3.2.2.1. Odhadované potreby ľudských zdrojov

– ☐ Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie ľudských zdrojov.

– ☑ Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie ľudských zdrojov, ako je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

–

Odhady sa vyjadrujú v jednotkách ekvivalentu plného pracovného času

Roky		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
•Plán pracovných miest (úradníci a dočasní zamestnanci)								
Ústredie a zastúpenia Komisie[52]		119	153	198	214	248	266	285
Delegácie								
Výskum								
•Externí zamestnanci (ekvivalent plného pracovného času: EPPČ) – ZZ, MZ, VNE, DAZ a PED [53] Okruh 7								
Financované z OKRUHU 7 viacročného finančného rámca	– ústredia							
	– delegácie							
Financované z OKRUHU 7 viacročného finančného rámca	– ústredia							
	– delegácie							
Výskum								
Iné (uveďte)								
SPOLU		119	153	198	214	248	266	285

Potreby ľudských zdrojov budú pokryté úradníkmi GR, ktorí už boli pridelení na riadenie akcie a/alebo boli interne prerozdelení v rámci GR, a v prípade potreby budú doplnené zdrojmi, ktoré sa môžu prideliť riadiacemu GR v rámci ročného postupu prideľovania zdrojov v závislosti od rozpočtových obmedzení.

Opis úloh, ktoré sa majú vykonať:

Úradníci a dočasní zamestnanci	Prevádzkové a finančné riadenie všetkých činností programu (granty, verejné zákazky, ceny atď.) Rozvoj synergií a koordinácie s ďalšími programami Monitorovanie a hodnotenie

[52] Zahrnuté sú ľudské zdroje potrebné na riadenie nového programu LIFE a ľudské zdroje na GR ENV potrebné na riadenie zostávajúceho dedičstva programu LIFE+, ktoré sa odhadujú na 5 EPPČ v roku 2021, 4 EPPČ v roku 2022 a napokon 2 EPPČ v roku 2023.

[53] ZZ = zmluvný zamestnanec; MZ = miestny zamestnanec; VNE = vyslaný národný expert; DAZ = dočasný agentúrny zamestnanec; PED = pomocný expert v delegácii.

3.2.3. Príspevky od tretích strán

Návrh/iniciatíva:

– ☑ nezahŕňa spolufinancovanie tretími stranami.

– ☐ zahŕňa spolufinancovanie tretími stranami, ako je odhadnuté v nasledujúcej tabuľke:

rozpočtové prostriedky v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Roky	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**SPOLU**
Uveďte spolufinancujúci subjekt								
Prostriedky zo spolufinancovania SPOLU								

3.3. Odhadovaný vplyv na príjmy

– ☑ Návrh/iniciatíva nemá finančný vplyv na príjmy.

– ☐ Návrh/iniciatíva má finančný vplyv na príjmy, ako je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

☐ vplyv na vlastné zdroje

☐ vplyv na iné príjmy

uveďte, či sú príjmy pripísané rozpočtovým riadkom výdavkov ☐

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Rozpočtový riadok príjmov:	Vplyv návrhu/iniciatívy[54]						
	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Článok …….							

V prípade pripísaných príjmov uveďte príslušné rozpočtové riadky výdavkov.

Ďalšie poznámky (napr. spôsob/vzorec použitý na výpočet vplyvu na príjmy alebo akékoľvek ďalšie informácie).

[54] Pokiaľ ide o tradičné vlastné zdroje (clá, odvody z produkcie cukru), uvedené sumy musia predstavovať čisté sumy, t. j. hrubé sumy po odčítaní 20 % na náklady na výber.